DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA ROLNICTWA I DÓBR PAŃSTWOWYCH
Rzeczypospolitej Polskiej.

WARSZAWA. № 25. 22 grudnia 1919 r.

TREŚĆ:

INSTRUKCJA
służbowa dla nadleśniczych lasów państwowych.

I. STANOWISKO SŁUŻBOWE.

Art. 1. Nadleśniczy jest urzędnikiem techniczno-administracyjnym, zarządzającym całym ruchomym i nieruchomym majątkiem państwowym na powierzonym mu obszarze nadleśnictwa.

Art. 2. Nadleśniczy podlega bezpośrednio temu Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych, w którego obszarze znajduje się nadleśnictwo oddane jego pieczy.

Art. 3. Nadleśniczy kieruje działalnością wszystkich podległych mu urzędników państwowych i innych organów pomocniczych, przeznaczonych do pełnienia służby w powierzonem mu nadleśnictwie, sprawując nad nimi nadzór techniczny i służbowy.

Art. 4. Nadleśniczego mianuje Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych na wniosek Naczelnika Głównego Zarządu Dóbr Państwowych. Wyznaczanie miejsca urzędowania oraz przenoszenie z jednego miejsca służbowego na inne miejsce należy do Naczelnika Głównego Zarządu Dóbr państwowych.

Art. 5. Nadleśniczy jako urzędnik państwowy winien się ściśle stosować do „Tymczasowych przepisów służbowych dla urzędników państwowych" z dnia 11 czerwca 1918 r. i innych rozporządzeń Rządu, które zostały lub zostaną wydane w przedmiocie służby państwowej.

II. OBOWIĄZKI.

Art. 6. Nadleśniczy jest gospodarzem i zarządcą dobra państwowego w oddanem mu pod zarząd bezpośredni nadleśnictwie, którem kierować winien według swego najlepszego zrozumienia, wiedzy i sumienia, stosując się przytem ściśle do obowiązujących ustaw, przepisów i rozporządzeń, tudzież szczególnych wskazówek władzy przełożonej.

Art. 7. Główne obowiązki nadleśniczego ściągają się do czynności techniczno-administracyjnych i do służby biurowej.

Art. 8. Do obowiązków techniczno-administracyjnych nadleśniczego należy:

a) zachowanie i zabezpieczenie substancji powierzonej mu własności państwowej i strzeżenie przysługujących jej praw,
b) wykonywanie zobowiązań wobec uprawnionych osób trzecich,
c) staranie się o uzyskanie z powierzonego mu nadleśnictwa możliwie najpomyślniejszych wyników gospodarczych przy równoczesnem utrzymaniu ciągłości i trwałości dochodów,
d) czynne popieranie prac w dziedzinie urządzenia gospodarstwa leśnego i w dziale prowadzenia stacyj doświadczalnych, badań naukowych i praktycznych,
e) sporządzanie wniosków gospodarczych wszelkiego rodzaju na podstawie zatwierdzonych planów gospodarstwa leśnego i podług przepisów i form przez władzę przełożoną wymaganych, oraz wykonywanie z pomocą podległego mu personelu wszelkich zarządzeń gospodarczych na podstawie wniosków zalegalizowanych przez właściwy Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych,
f) możliwie najracjonalniejsze i najkorzystniejsze zużytkowywanie i spieniężanie drewna i innych produktów leśnych,
g) opracowywanie i wykonywanie projektów i kosztorysów robót budowlanych i komunikacyjnych, o ile roboty te nie będą powierzone specjalnemu kierownikowi technicznemu,
h) dozór nad całością powierzonego mu majątku państwowego i płynących zeń dochodów, kierownictwo i kontrola nad ochroną lasów i nad dokładnem wypełnianiem służby przez podległe mu organa wykonawcze, oraz straż leśną i łowiecką,
i) wszczynanie i prowadzenie spraw o szkody i wykroczenia popełnione

w lasach państwowych lub zostających pod zarządem państwowym.

Art. 9. Do służby biurowej nadleśniczego należy:

a) prowadzenie i załatwianie piśmiennych czynności urzędowych,

b) prowadzenie rachunków i składanie ich właściwemu Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych stosownie do obowiązujących przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach,

c) zestawianie preliminarzy dochodowych i rozchodowych.

Obowiązki te wypełnia nadleśniczy przy pomocy umyślnie mu przydanych w tym celu: sekretarza lub innych urzędników kancelaryjnych i rachunkowych.

Art. 10. Ponadto winien nadleśniczy spełniać wszelkie inne szczególnie mu polecone przez właściwy Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych zadania i reprezentować wobec władz państwowych i samorządowych interesy Skarbu Państwa we wszelkich sprawach, dotyczących powierzonego mu majątku państwowego, o ile jego władza przełożona inaczej nie zarządzi.

Art. 11. Aby uzyskać możność skutecznego spełniania wyżej wspomnianych obowiązków, powinien nadleśniczy jaknajrychlej i jaknajdokładniej pod każdym względem poznać posiadłość państwową, którą kieruje, oraz zaznajomić się gruntownie z ustawami i przepisami, obowiązującemi w dziale administracji dóbr państwowych.

Art. 12. Obszar powierzonego mu nadleśnictwa ma on jaknajczęściej objeżdżać zwłaszcza w porach, gdy w lasach odbywają się ważniejsze czynności gospodarcze.

Wszelkie podróże i obchody służbowe wpisywać winien do dziennika prowadzonego według załączonego wzoru № 1. Dziennik ten, w którym uwidocznione być mają w jaknajkrótszem streszczeniu: data, zwiedzone obszary, względnie oddziały lasu, spełnione czynności urzędowe, wydane polecenia, poczynione spostrzeżenia i uwagi, należy przedstawiać w terminie między 1 a 10 stycznia każdego roku właściwemu Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych.

III. OBRÓT PIENIĘDZY I MATERJAŁÓW I ICH OBRACHUNEK.

Art. 13. Nadleśniczy przyjmuje, wpłaca pieniądze na dobro skarbu państwa i wypłaca należności na ciężar tegoż skarbu w granicach zatwierdzonego budżetu i udzielonego kredytu.

Art. 14. Dla umożliwienia w każdym czasie okazania stanu wpływów pieniężnych i wydatków prowadzi nadleśnictwo dziennik kasowy na drukach podług wzoru №. 2 i wpisuje tam codziennie przychód i rozchód pieniędzy, stosując się do przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach państwowych.

Art. 15. Wszelkie wpłaty pieniężne, pochodzące ze sprzedaży pro-

duktów leśnych, lub innych dochodów nadleśnictwa, powinny być lokowane w Powiatowej Kasie Państwowej lub w Oddziale Pocztowej Kasy Oszczędności na rachunek właściwego Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych.

Art. 16. Przy wpłacaniu i podejmowaniu gotówki z Powiatowej Kasy Państwowej lub Oddziału Pocztowej Kasy Oszczędności winien się nadleśniczy stosować do przepisów ustanowionych przez te Kasy oraz Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych.

Art. 17. Wykazywanie obrotu materjałów w nadleśnictwie i ich szczegółowy obrachunek prowadzi nadleśniczy na drukach według wzoru № 2a i 2b i wskazówek Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych. Przy sprzedaży drewna i innych produktów leśnych nadleśniczy winien się ściśle stosować do przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach oraz wskazań udzielanych mu przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych. Wyciąg z szczegółowego rachunku obrotu materjałów nadleśniczy przesyłać ma co miesiąc Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych w formie i terminach przez Zarząd ustalonych.

IV. ODPOWIEDZIALNOŚĆ.

Art. 18. Nadleśniczy jest osobiście odpowiedzialny za rzetelne i celowi odpowiadające załatwianie wszelkich spraw administracyjnych i za sumienne spełnianie obowiązków wymienionych w art. 6—12.

Nadleśniczy odpowiedzialny jest za wszelkie w jego nadleśnictwie wykryte straty i niedobory w dochodach przez niego lub z jego winy i niedozoru dopuszczone; odpowiedzialny jest również za wszelkie nawet pomyłki w rachunkowości; za te ostatnie prócz wynagrodzenia spowodowanych niemi szkód, pociągnięty być powinien do odpowiedzialności służbowej; za wykroczenia zaś popełniane rozmyślnie wbrew interesom Skarbu Państwa oprócz wynagrodzenia szkód i uwolnienia ze służby pociągnięty będzie jeszcze do odpowiedzialności karnej stosownie do obowiązujących przepisów.

Art. 19. Osobiście odpowiedzialni są także dodani nadleśniczemu do pomocy urzędnicy techniczno-leśni, rachunkowi i kancelaryjni, a to zarówno za spełnianie ich obowiązków służbowych, jak i za stosowne wykonanie szczególnych zleceń, względnie powierzonych im zadań.

V. UTRZYMANIE STANU GRANIC I POSIADANIA.

Art. 20. Dla zachowania całości granic i utrzymania stanu posiadania oddanych sobie pod zarząd lasów państwowych nadleśniczy powinien często je zwiedzać, dokładnie obznajmiać się ze stanem granic i znakami granicznemi, utrzymywać je w porządku, uzupełniać brakujące znaki graniczne i inne znaki przy urządzeniach leśnych zaprowadzone, oraz przestrzegać, aby granice były zawsze dobrze widoczne.

To samo dotyczy również stałych punktów triangulacyjnych, linij gospodarczych i oddziałowych, oraz wszelkich innych znaków podziału po-

wierzchniowego i gospodarczego lasów, tudzież granic służebności paszy, ściółki lub poboru drewna na lesie ciążących i w naturze mniej lub więcej wyraźnie oznaczonych.

Art. 21. Dla niedopuszczenia obcego posiadania w granicach lasów państwowych służba leśna obowiązana jest pilnować, aby nikt nie pobierał nieprawnie drewna, ani żadnych płodów i użytków z lasu państwowego. Dostrzeżonych na samowolnem braniu drewna lub jakichkolwiek bądź płodów i użytków leśnych nadleśniczy powinien bezzwłocznie do zasądzenia, a następnie do egzekucji podać i skutku dopilnować.

VI. WNIOSEK W PRZEDMIOCIE ODGRANICZENIA.

Art. 22. Przed wykonaniem nowych odgraniczeń od obcych posiadłości, od pól, łąk i innych użytków gospodarczych, zostających pod zarządem państwowym, lub przed uregulowaniem, czy też uzupełnieniem, odnowieniem, lub poprawą istniejących znaków granicznych, nadleśniczy jest obowiązany przedstawić do sprawdzenia i zatwierdzenia właściwemu Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych wniosek w przedmiocie odgraniczenia lasów, sporządzony według wzoru № 3 na stronie odwrotnej pierwszej karty tytułowej.

Art. 23. Przy sporządzeniu tego wniosku i przy wykonaniu projektowanych robót na gruncie należy stosować się do przepisów, obowiązujących przy odgraniczeniu posiadłości państwowej, zawartych w instrukcji w przedmiocie urządzenia lasów.

Po ukończeniu czynności odgraniczenia, która winna być zarazem i rewizją i uzupełnieniem wszystkich szczegółów gruntów przy granicy położonych, nadleśnictwo przedstawi wykaz wykonanych odgraniczeń na druku podług wzoru № 3, zapisując na osobnej stronie następnej karty każdą robotę dokonaną i koszta na nią wyłożone. Dokonane roboty należy porównać z tem, co było zamierzonem, a okazującą się różnicę tak w robocie jak i kosztach objaśnić i usprawiedliwić.

Art. 24. Jeżeli koszty proponowanych robót nie przekraczają 2000 mar., lub o ile Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych inaczej nie zarządzi, wówczas odpada obowiązek przedstawienia wniosku na druku № 3, lecz wystarczy wymienienie projektowanych odgraniczeń w budżecie i przedstawienie Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych w myśl artykułu 23-go wykazu wykonanych robót po przeprowadzeniu na gruncie odgraniczeń.

VII. PROWADZENIE WYKAZU NIERUCHOMEJ POSIADŁOŚCI.

Art. 25. Nadleśniczy winien prowadzić dokładne uwidocznienie nieruchomej posiadłości państwowej, stanowiącej obszar nadleśnictwa i w tym celu prowadzić wykazy stanu posiadłości i ciężarów oraz zachodzących w nich zmian.

Wykazy te mają być założone podług wzorów № 4 i 5 oddzielnie dla:
A. posiadłości gruntowych;
B. posiadłości budowlanych,
i winny zawierać spis i położenie parcel, obszar, rodzaj kultury, ciężary, prawa przysługujące na obcych gruntach etc.

Art. 26. Po ustaleniu stanu posiadania nadleśnictwo przedstawiać będzie każdego roku na wyżej wymienionych drukach wykazy zmian posiadłości, sporządzone w ten sposób, że w jednej linji wymieni sumarycznie stan posiadłości z ubiegłego roku, następnie wykaże oddzielnie zmiany powstałe z ubytku, a oddzielnie pochodzące z przybytku powierzchni, w końcu zaś zamieści ogólne porównanie sumy strat i zysków i tym sposobem obliczy powierzchnię posiadłości państwowej w stanie jej ostatecznym z końcem roku.

Termin przedstawienia wykazów stanu posiadłości i zachodzących w niej zmian ustanowi Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych.

VIII. POGWAŁCENIE STANU POSIADANIA.

Art. 27. Nadleśniczy obowiązany jest czuwać, aby stan posiadłości nie zmienił się na niekorzyść Skarbu Państwa.

Art. 28. Gdyby kto gwałtownym sposobem napadł na posiadłość państwową w celu zniszczenia znaków granicznych, pomiarowych, lub zabrania jakiegokolwiek przedmiotu, w takim razie nadleśniczy powinien stanąć w obronie własności państwowej i zamiar strony przeciwnej odeprzeć, nie przestępując wszakże zakresu koniecznej obrony i unikając wszelkiego nadużycia, za któreby karę na siebie mógł ściągnąć.

Art. 29. O wszelkiem pogwałceniu spokojnego posiadania, o sporach, lub niesnaskach granicznych nadleśniczy winien bez najmniejszej zwłoki zawiadomić Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych, nie później jak w dni 8 od daty zakłócenia posiadania, wraz z podaniem wszelkich szczegółów potrzebnych do prowadzenia sprawy granicznej we właściwym sądzie; w szczególności podać należy:

a) dokładny opis miejsca sporu z wymienieniem nazwy nadleśnictwa, leśnictwa i obrębu, względnie okręgu, do którego miejsce zakłócone należy,
b) objaśnienie od kiedy Skarb był w spokojnem posiadaniu miejsca zakwestjonowanego, tytułem samodzielnym niezawisłym od woli osób trzecich i w jaki sposób posiadanie to było urzeczywistniane, a to z wymienieniem czasu, miejsca i osób,
c) objaśnienie w wypadku przerwy w posiadaniu, kiedy mianowicie nastąpiła ta przerwa, jak długo trwała i w jaki sposób posiadanie to osobie trzeciej służyło,
d) imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania osób, które okoliczności te stwierdzić są w stanie,
e) wyjaśnienie, czy o granicę zakłóconą nie toczyła się już sprawa i kiedy, do jakiego sądu i przez kogo była wnoszona, oraz, czy sporządzano kiedy mapę tych granic i gdzie się ona znajduje,

f) odręczny rysunek miejsca spornego z oznaczeniem na niem wszystkich przedmiotów na udowodnienie używalności przez państwo spornego miejsca wpływ mających, z oznaczeniem ścian granicy zakłóconej w całej rozciągłości od jednego narożnika do drugiego. Jeżeli przy zakłóceniu stanu posiadania dopuszczono się gwałtu, okoliczność tę należy opisać ze wszelkiemi szczegółami i wymienić świadków, którzy mogą to stwierdzić.

Zawiadomienie powyższe nadleśniczy prześle w jednym egzemplarzu do Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych, a odpis zachowa w aktach.

Art. 30. W wypadkach niecierpiących zwłoki nadleśniczy może się porozumieć bezpośrednio z właściwym urzędem prokuratorskim, zawiadamiając o tem równocześnie Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych.

Art. 31. Uchybiający tym przepisom poczytywany będzie za działającego na szkodę Skarbu Państwa i ulegnie odpowiedzialności sądowej.

Art. 32. Dla utrzymania należytego dozoru nad miejscami spornemi Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych obowiązany jest zawiadomić nadleśniczego o wyrokach w sądach zapadłych i wskazać zarazem, nad jakiemi miejscami spornemi i w jaki sposób nadleśnictwo dozór ma rozciągnąć, aby Skarb po ukończeniu sprawy nie był wystawiony na szkody wynikające z wycięcia i zniszczenia posiadłości.

Art. 33. Gdyby uprawnieni do poboru drewna, paszy, ściółki i płodów leśnych tudzież innych świadczeń serwitutowych rozszerzali swe prawa poza dozwolone rozmiary użytkowania, lub gdyby korzystanie z tych praw przekraczało postanowienia ustawowe i przepisy obowiązujące, wówczas nadleśniczy powinien natychmiast zażądać od kompetentnych władz obrony praw Państwa.

Art. 34. O stanie spraw granicznych i o dozorze miejsc spornych nadleśniczy obowiązany jest z końcem każdego roku składać Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych ogólne sprawozdanie.

Art. 35. Za dopuszczenie zakłócenia posiadania przez samo zaniedbanie dozoru lub wogóle za pobłażliwe postępowanie wobec pogwałcenia stanu posiadania, lub wobec wykonywania przez osoby trzecie służebności w sposób niezgodny z prawem, nadleśniczy będzie odpowiedzialny wraz z leśniczym i podwładnymi funkcjonarjuszami, ponoszącymi w tym kierunku winę.

Urzędnik lub funkcjonarjusz, któremu powierzona została piecza nad majątkiem państwowym, nie może się usprawiedliwiać brakiem wiadomości o pogwałceniu posiadania lub o uszkodzeniu własności państwowej.

IX. ZMIANY I ULEPSZENIA W STOSUNKACH POSIADANIA.

Art. 36. O wszelkich pożądanych zmianach lub ulepszeniach w stosunkach posiadania przez zaokrąglenie posiadłości lub sprostowanie granic, przez korzystne kupno, sprzedaż lub zamianę gruntu, również o możliwości regulacji i wykupna istniejącego prawa poboru drewna, paszy i płodów leś-

nych, tudzież innych służebności i ciężarów gruntowych, oraz wszelkich praw wspólnego posiadania i używania gruntów, nadleśniczy winien przedstawić Zarządowi Dóbr Państwowych wyczerpujące i starannie umotywowane sprawozdanie z należycie uzasadnionym wnioskiem.

X. UTRZYMANIE ISTNIEJĄCYCH I WYKONANIE NOWYCH BUDOWLI.

Art. 37. Wszelkie istniejące zabudowania mieszkalne, gospodarcze, przemysłowe, płoty, ogrodzenia i t. p. urządzenia ochronne, groble, mosty i ryzy różnego rodzaju i wogóle wszelkie budowle lądowe, wodne i drogowe winny być stale przez nadleśniczego w należytym, jaknajlepszym i użytecznym stanie utrzymywane, a tembardziej od upadku zabezpieczone.

Art. 38. W przedmiocie utrzymania budowli istniejących nadleśnictwo przedstawia Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych w terminach ustanowionych sprawdzone i poświadczone przez właściwego Inspektora lasów państwowych wnioski na drukach podług wzorów №№ 6 i 7, a mianowicie:

wniosek w przedmiocie budowy i utrzymania dróg, kolejek leśnych i innych środków przewozowych,

wniosek w przedmiocie mniejszych budowli i napraw (domów mieszkalnych, zabudowań gospodarczych, przemysłowych, wydzierżawionych i t. p.).

We wnioskach w przedmiocie utrzymania budynków należy proponować osobno koszty napraw budynków administracyjnych, osobno przemysłowych, dzierżawionych i t. p.

Oba wnioski winny być uzasadnione cyfrowym wywodem z podaniem wymiarów i cen jednostkowych robót, opartych na kalkulacji i doświadczeniu lat ubiegłych.

Dla należytego udokumentowania odnośnych pozycyj wniosku i możności sprawdzenia wymiarów dołączyć należy szkice, plany, przekroje i zdjęcia, a nawet i osobne uproszczone kosztorysy, o ile wyszczególnienie projektowanej roboty budowlanej zajęłoby zbyt wiele miejsca we wniosku.

Art. 39. O ile suma kosztów utrzymania i naprawy dla każdej poszczególnej budowli lądowej, drogowej lub wodnej, względnie objektu przekracza kwotę 5000 marek, wówczas należy do dotyczących pozycyj wniosku dołącyć szczegółowy kosztorys i operat techniczny, sporządzony podług zasad przepisanych w instrukcji budowlanej.

Art. 40. Skoro Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych wnioski te, sporządzone na drukach №№ 6 i 7, potwierdzi, nadleśniczy winien się do ich treści ściśle zastosować, nie przekraczając bezwarunkowo przyznanych na wydatki kwot pieniężnych.

Art. 41. Mniejsze nieprzewidziane konieczne naprawy dróg leśnych i budynków nadleśniczy może wykonać w ramach przyznanego mu w budżecie kredytu ,chociażby robót tych nie wymienił szczegółowo we wniosku, lecz łączny wydatek z tego tytułu nie może przekraczać sum:

500 mar. przy naprawach dróg i
300 „ „ „ budynków administracyjnych, przemysłowych i wydzierżawionych.

Do wykazania kosztów wykonanych budowli i napraw służy prawa strona poprzednio wymienionych wzorów № 6 i 7 i kontrola robót budowlanych, ułożonych na drukach według wzoru № 8.

Przy projektowaniu naprawy starych budowli wydzierżawianych należy we właściwych miejscach wniosku i wykonania powołać się na datę umowy, z mocy której Skarb Państwa jest obowiązany do ponoszenia kosztów odnośnych napraw.

Art. 42. Nadleśniczy ma również obowiązek wykonywania nowych budowli.

Art. 43 Na wzniesienie nowych budowli nadleśnictwo przedstawia odnośnemu inspektorowi lasów państwowych całkowite projekty i kosztorysy, sporządzone podług technicznych wymogów (przy budowie nowych dróg także obliczenia rentowności i propozycje amortyzacyjne) do rozpatrzenia i aprobaty pod względem technicznym, uzasadniając cyfrowo i zwięźle, a wyczerpująco potrzebę budowy z podaniem wymiarów i cen jednostkowych robocizny i materjałów, planu sytuacyjnego, szkiców budowlanych, przekrojów podłużnych i poprzecznych, zdjęć i t. p., sporządzanych w ten sposób, ażeby można z nich było łatwo powziąć potrzebne dane przy sprawdzaniu kosztorysów.

Przy sporządzaniu tego rodzaju projektów nadleśniczy winien stosować się do przepisów instrukcji budowlanej i układać kosztorysy w sposób schematyczny i przejrzysty dla możności łatwego sprawdzenia. Aprobowane projekty wraz ze swoją opinją inspektor lasów państwowych winien przesłać do Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych do zatwierdzenia.

Art. 44. Jeżeli suma kosztów nowej budowli nie przekracza 2000 mar. dla budynków, a 5000 mar. dla środków transportowych i komunikacyjnych, wówczas wolno projektować budowę, za zgodą Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych w formie przepisanej według wzorów №№ 6 i 7 przy dołączeniu potrzebnych do oceny wniosku danych bez sporządzenia specjalnego kosztorysu.

Art. 45. Nadleśniczy wraz z inspektorem lasów państwowych, a w razie potrzeby delegowanym specjalnie w tym celu przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych urzędnikiem technicznym protokólarnie obierze i wyznaczy miejsca pod budowle wznieść się mające.

Protokół zostawiony być winien w nadleśnictwie w odpisie, a oryginał przesłany Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych.

Art. 46. Kierownictwo budowy spoczywa w rękach nadleśniczego, chyba że Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych wydeleguje do tego celu z własnego ramienia specjalnego urzędnika technicznego. Po wzniesieniu budowli lub wykonaniu napraw nastąpi ich odbiór przez odnośnego inspektora lasów państwowych lub wyżej wymienionego specjalnego urzędnika technicznego wspólnie z nadleśniczym, który podpisze także protokół odbiorczy i wspólnie z inspektorem lasów państwowych lub kierującym budową urzędnikiem technicznym staje się odpowiedzialnym za trwałość, prawidłowość i celowość wykonanych robót i właściwe użycie dobrych materjałów.

XI. WSPÓŁDZIAŁANIE PRZY URZĄDZENIU GOSPODARSTWA LEŚNEGO.

Art. 47. Do szczególnych obowiązków nadleśniczego należy dokładne zapoznanie się z czynnościami wchodzącemi w zakres urządzenia lasów państwowych, ażeby znajomość urządzenia ułatwiła mu należyte wykonanie sporządzonych dla powierzonego mu nadleśnictwa planów gospodarczych.

Art. 48. Nadleśniczy powinien przestrzegać, aby leśniczowie i podleśniczowie stosowali się ściśle do art. art. 6, 7 i 8 instrukcji dla leśniczych i podleśniczych i odpowiada osobiście, jeżeli podwładny personel nie utrzymuje w porządku granic, stałych punktów geodetycznych i znaków podziału powierzchniowego i gospodarczego lasu.

Art. 49. Wszelkie daty, zapiski i spostrzeżenia, wskazujące na szczególne stosunki i potrzeby nadleśnictwa, nadleśniczy winien starannie gromadzić i przedstawić, lub udzielić je do przejrzenia kierownikowi biura urządzenia lasów właściwego Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych.

Art. 50. Przy sporządzaniu operatów urządzenia lasów nadleśniczy ma wraz z podwładnym personelem współdziałać, wspomagać w czynnościach urzędowych urzędników biura urządzenia lasów w każdym kierunku, a wypracowane operaty i plany gospodarcze, oraz rejestry pomiarowe przechowywać starannie.

Art. 51. Do utrwalenia i uzupełnienia dzieła urządzenia nadleśniczy winien utrzymywać w porządku księgi gospodarcze i pamiętnik, notując w nim w chronologicznym porządku wszelkie ważniejsze i pamięci godne wypadki, zrobione doświadczenia, lub niezwykłe zdarzenia, wpływające na stan lasu i zaprowadzone w nim gospodarstwo.

Art. 52. Na zarządzenie Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych nadleśniczy obowiązany będzie w myśl udzielonych mu wskazówek wypracować na czas przejściowy przy współudziale podwładnegot personelu tymczasowy plan gospodarczy dla powierzonego mu nadleśnicwa, stosując się do przepisów instrukcji dla urządzenia lasów przy wprowadzaniu t. zw. prowizorjum urządzeniowego.

XII. WSPÓŁUDZIAŁ W PRACACH DOŚWIADCZALNYCH.

Art. 53. Nadleśniczy powinien dokładać starań, aby stałe założone powierzchnie próbne i stacje doświadczalne w powierzonem mu nadleśnictwie prowadzone były wzorowo i ściśle podług wymagań i dotyczących przepisów instrukcji, wydanych przez państwowe doświadczalnie leśne.

Odnośne daty statystyczne i wszelki materjał spostrzegawczy należy gromadzić i spisywać ściśle według wskazówek. udzielonych przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych.

Art. 54. W razie zmiany personelu nadleśniczy przekaże leśniczemu obejmującemu służbę powierzchnie doświadczalne, znajdujące się na obszarze jego leśnictwa, wymieni to wyraźnie w protokóle zdawczo-odbiorczym i powiadomi go dokładnie o wszelkich pracach, jakich na powierzchniach tych już dokonano, a jakich dokonać w dalszym ciągu należy, wreszcie o sposobach prób, badań i doświadczeń, oraz gromadzenia spostrzeżeń.

XIII. PROWADZENIE GOSPODARSTWA LEŚNEGO.

Art. 55. Nadleśniczy winien prowadzić gospodarkę leśną na podstawie ustalonych zasad gospodarczych i podług zatwierdzonych wniosków, omówionych w niniejszej instrukcji.

Art. 56. Wnioski te w 2-ch jednobrzmiących egzemplarzach nadleśnictwo przedstawi do rozpoznania i ocenienia właściwemu inspektorowi lasów państwowych, który je winien sprawdzić, cyfry odpowiednio sprostować i przesłać wraz ze swoją opinją Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych do zatwierdzenia.

Art. 57. Z reguły nie wolno nadleśniczemu zarządzić wykonania jakichkolwiek robót lub zezwolić na jakiekolwiek użytkowanie produktów leśnych, wypłacać wynagrodzenia lub zaliczki przed zatwierdzeniem wniosków i budżetu przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych; wyjątek stanowią wypadki wyraźnie w tej instrukcji wymienione.

Nie wolno też bez pisemnego zezwolenia inspektora przedsięwziąć zasadniczych zmian przy wykonaniu zatwierdzonych wniosków.

Art. 58. Konieczność nieznacznych zmian w wykonaniu zatwierdzonych wniosków należy szczegółowo uzasadnić w wykazie robót w miejscu przeznaczonem na uwagi.

XIV. CENNIK DREWNA I WSZELKICH INNYCH PŁODÓW I UŻYTKÓW LEŚNYCH ORAZ NAJMU I ROBÓT WYMIAROWYCH.

Art. 59. W terminach wyznaczonych przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych nadleśniczy jest obowiązany sporządzać projekt cennika, obejmującego ceny drewna i innych płodów i użytków leśnych, oraz ceny najmu i robót wymiarowych, czyli t. zw. akordowych (wzór № 9), stosując się w tym względzie do przepisów w przedmiocie gatunkowania, pomiaru i oznaczania wartości drewna i innych płodów leśnych oraz obliczania cen najmu i robót wymiarowych (akordowych) przy wyróbce drewna w lasach państwowych.

Sporządzony w powyższy sposób projekt cennika przedstawić należy właściwemu inspektorowi lasów państwowych, który winien go sprawdzić, zaopinjować i przesłać Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych do zatwierdzenia.

Art. 60. Do zatwierdzonych cen nadleśniczy winien stosować się przy sprzedaży produktów leśnych i dozwalaniu użytkowań z lasu, uważając ceny produktów leśnych wymienione w tym cenniku jako minimalne, zaś ceny najmu i robót wymiarowych jako maksymalne.

Art. 61. Przy sporządzaniu cennika, którego układ zastosowany być winien do wyrabianych w lesie sortymentów, należy ceny kalkulować, uwzględniając rodzaj i gatunki drewna, wewnętrzną jego dobroć, stosunki miejscowe, warunki zbytu, jakość środków komunikacyjnych i wszelkie inne czynniki, na wysokość ceny i obrót wpływające.

Art. 62. Dla usprawiedliwienia układu projektowanych cen winien być spisany wywód objaśniający, w którym wymienić należy:

1) miasta, wsie i zakłady przemysłowe, pobierające drewno z lasów nadleśnictwa z podaniem w przybliżeniu ilości mieszkańców (gospodarstw), kupujących drewno z danego lasu, lub ilości drewna sprzedawanego z lasów,
2) rynki zewnętrzne, na które drewno miało zbyt z podaniem przybliżonej ilości sprzedawanego drewna z lasów,
3) lasy prywatne, lub państwowe sąsiednich nadleśnictw, które współzawodniczą w dostarczaniu drewna,
4) obszar, zamożność wymienionych w p. 3-cim lasòw, oraz cena drewna w tych lasach,
5) przyczyny silnego współzawodnictwa ze strony lasów prywatnych w dostarczaniu drewna, w ułatwieniu sprzedaży, sposobności do zbytu i t. p.,
6) używane w okolicach surogaty opału: torf, węgiel kamienny i t. p., stosunek ich ceny do ceny drewna opałowego,
7) sposób i wynik spieniężania drewna w roku ubiegłym, tudzież różnicę w cenach przy sprzedażach hurtowych i cząstkowych,
8) powody, dla których nadleśnictwo zostało podzielone na odmienne miejscowości pod względem cen i zbytu drewna, oraz innych płodów leśnych,
9) szczególne miejscowe okoliczności, które wpływają na zbyt i ceny drewna oraz płodów leśnych.

Art. 63. Ceny za wyróbkę drewna i pozyskanie innych płodów leśnych należy zamieścić w cenniku osobno (w tabeli № 10, wzoru № 9) od ich wartości po ścisłem wyrachowaniu na podstawie miejscowych doświadczeń, cen najmu robotników i płac akordowych w okolicy.

XV. WNIOSKI W PRZEDMIOCIE CIĘĆ.

Art. 64. Corocznie winien nadleśniczy sporządzić i przedstawiać wniosek w przedmiocie cięć, przedstawiający dokładnie obraz miejsca i drzewostanów, w których mają być one wykonane. Wniosek ten ma być opracowany zgodnie z dziesięcioletnim planem cięć, z ustanowionym etatem, przyczem uwzględnić powinien istniejące zobowiązania kontraktowe, zapotrzebo-

wanie własne i ludności miejscowej w granicach planem gospodarczym zakreślonych, oraz inne warunki zbytu. Przy układaniu wniosków w przedmiocie cięć należy zwracać uwagę na wykazy wyników użytkowania z lat ubiegłych, wprowadzając do wniosków ograniczenia użytków w celu wyrównania przekroczeń etatu tam, gdzie one zaszły.

Art. 65. We wniosku tym, sporządzonym w formie przepisanej według załączonego wzoru № 10, mają być wymienione proponowane użytki oddzielnie według następujących działów:

I użytki główne
II „ międzyrębne
III „ przygodne
IV „ nadzwyczajne.

Art. 66. Wniosek w przedmiocie cięć powinien przedstawiać spodziewany dochód w masie drzewnej i jej wartość pieniężną, dlatego szacowania i rozgatunkowania masy drzewnej dopełnić należy z jaknajwiększą dokładnością.

Art. 67. We wniosku w przedmiocie cięć naprzód wskazać należy zaległość pozostającą do wycięcia z lat poprzednich, wprowadzając ją w każdym obrębie porządkiem kolejnym zrębów, a dopiero następnie wprowadzić nowe zręby, przypadające do użytkowania w bieżącym roku gospodarczym, wreszcie użytki międzyrębne, przygodne i nadzwyczajne, których wykonanie ze względów gospodarczych jest konieczne i wskazane, a spieniężenie drewna zapewnione.

Art. 68. W końcu należy we wniosku określić sposób wyróbki i dostawy drewna (sposobem gospodarczym, lub w drodze przedsiębiorstwa, lub też kosztem i staraniem nabywcy) oraz zaprojektować sposób najkorzystniejszego spieniężenia pozyskać się mających produktów leśnych (cząstkowo lub przez licytację, hurtem lub małemi partjami i t. p.), a to na podstawie doświadczeń z lat ubiegłych.

Wniosek w tej mierze winien być przedstawiony właściwemu inspektorowi lasów państwowych do rozpatrzenia i aprobaty pod względem technicznym. Aprobowany wniosek wraz ze swoją opinją inspektor obowiązany jest przedstawić do zatwierdzenia Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych.

XVI. WYZNACZANIE ZRĘBÓW.

Art. 69. Przed rozpoczęciem eksploatacji zrębów winien nadleśniczy wskazać leśniczym dokładnie w jaki sposób zręby czyste, względnie częściowe mają być wyznaczone, a czynności ich w tym kierunku często kontrolować.

Art. 70. Roczne zręby zakładać należy w czasie należytym i w ścisłem zastosowaniu się do planu gospodarczego i zatwierdzonego wniosku w przedmiocie cięć.

Art. 71. Zrąb czysty winien być oddzielony od pozostałego lasu przeciętą przez całą jego długość linją zrębową, na której końcach należy ustawić słupki zrębowe z napisem, wskazującym od strony cięcia numer porządkowy zrębu, rodzaj zrębu i rok gospodarczy, na który zrąb został wyznaczony.

Zręby czyste należy oznaczyć w ten sposób, że drzewa stojące poza wyciętą linją zrębową znaczy się cechą właściwego leśniczego i lekkiemi zaciosami na korze na wysokości piersi.

Art. 72. W zrębach częściowych należy prócz wyżej wymienionego oznaczenia linji zrębowej poznaczyć wszystkie drzewa przeznaczone do wycięcia zaciosami i cechówką leśnictwa na szyi korzeniowej.

Art. 73. Wyznaczenie zrębów ma być ukończone wcześnie przed wprowadzeniem do nich drwali i sążniarzy, a w lasach obciążonych służebnościami przed terminem ustanowionym do poboru drewna i innych płodów leśnych.

Art. 74. Gdyby zachodziła obawa, że materjały z pewnych zrębów, przeznaczonych według zatwierdzonego wniosku cięć do użytkowania, nie będą miały korzystnego zbytu, nadleśniczy powinien wyznaczenie zrębu, względnie wyrąb, wstrzymać i donieść o tem Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych.

XVII. ROBOCIZNA PRZY WYRÓBCE I WYWÓZCE MATERJAŁÓW DRZEWNYCH.

Art. 75. Po nadejściu zatwierdzonego przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych wniosku w przedmiocie cięć nadleśniczy obowiązany jest zarządzić we właściwym czasie wyróbkę drewna, która uskuteczniać się może albo przez kupujących i bezpłatnie pobierających, albo przez nadleśnictwo na koszt skarbu. Cięcia powinny być wykonane w ścisłem zastosowaniu się do przepisów, objętych zatwierdzonym wnioskiem cięć.

Art. 76. Rębaczy, drwali, woźniców, przedsiębiorców dla wyróbki i wywozu materjałów drzewnych zamawia i godzi leśniczy w porozumieniu z nadleśniczym, zapewniając im zapłatę podług zatwierdzonego cennika.

Gdyby w okolicy leśnictwa nie dość było robotników i wypadłoby ich sprowadzić z okolic odleglejszych, leśniczy winien wcześnie o tem donieść nadleśniczemu, który zarządzi sprowadzenie ich z okolic ościennych leśnictw, lub okolic dalszych.

Art. 77. Ugodzone wynagrodzenia za robociznę nie mogą przekraczać stawek unormowanych w cenniku, o ile na przekroczenie tych stawek nie nastąpiło specjalne zezwolenie Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych.

Art. 78. Wyrabianie w lesie wszelkiego drewna odbywać się ma pod bezpośrednim kierunkiem leśniczego przy pomocy podleśniczego i straży leśnej, a pod nadzorem nadleśniczego, który powinien podać leśniczemu wymiary i sortymenty, na jakie drewno ma być wyrobione, oraz obznajmić go z przepisami wyróbki.

Art. 79. Kwitarjusz świadectw zarobkowych i świadectw dowozu, potrzebnych do obliczenia i asygnowania przypadających zarobków, nadleśniczy wyda leśniczemu za pokwitowaniem, przestrzegając, aby świadectwa odpowiednio były wypełnione i tylko do zamierzonego celu użyte, tudzież przedstawiane niezwłocznie nadleśnictwu po ukończeniu każdej roboty, względnie, jeżeli robota trwa przez dłuższy okres czasu, w terminach przez nadleśnictwo ustanowionych.

Art. 80. Wszelkie większe umowy pisemne na najem robocizny muszą być wpisane do książki akordowej, a odbitka kalkowa umowy ma być przesłana do wiadomości Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych bez względu na to, czy ugodzone wynagrodzenie przekracza normy jednostkowe obowiązującego cennika, czy też nie.

XVIII. WYKONANIE ROBÓT ZRĘBOWYCH.

Art. 81. Wszelkie polecenia, odnoszące się do rozpoczęcia robót zrębowych, wyrabiania, sortymentowania i mierzenia drewna, ściągania do dróg, wywozu i. t. d. wydaje leśniczy po porozumieniu się z nadleśniczym lub w myśl jego wskazówek.

Art. 82. Nadleśniczy winien starać się o jaknajkorzystniejsze wyzyskanie drewna użytkowego i czuwać, ażeby przy ścinaniu i wyrabianiu drewna przestrzegano zarządzeń technicznych nadleśnictwa: co do ochrony drzew pozostawionych na pniu i podrostu, co do wysokości pniaków, co do używania piły, co do prowadzenia i sposobu cięcia w lesie nizkopiennym i. t. d. Zadaniem jego być powinno jaknajumiejętniej każdą sztukę drewna wyzyskać, by osiągnąć możliwie jaknajwięcej najcenniejszego materjału, stosując się przytem do popytu i wymogów handlu i przemysłu drzewnego.

W tym celu nadleśniczy winien zwiedzać zręby w okresie użytkowania jaknajczęściej dla przekonania się, czy wyróbka, sortowanie i mierzenie drewna odbywa się podług przepisów, czy leśniczy i straż leśna należycie dozorują robotników, czy robotnicy nie mają trudności w pozyskaniu świadectw zarobkowych lub dowozu i czy nie dzieje się jaki nieporządek w lesie lub szkoda skarbu.

Art. 83. Przygodne użytki powstałe w czasie użytkowania zrębów nadleśniczy powinien kazać niezwłocznie wyrobić, jeżeli ma tylko zapewniony zbyt na materjał, jaki z tych użytków przygodnych uzyska.

Art. 84. Wolno również nadleśniczemu ze względów gospodarczych wykonywać trzebieże, nieobjęte wnioskiem, lecz przewidziane do użytkowania w dziesięcioletnim planie cięć.

Art. 85. Jeżeli natomiast w czasie użytkowania zrębów powstaną znaczniejsze masy przygodnych użytków, wówczas należy wstrzymać lub zmniejszyć wyrąb zrębów wnioskiem cięć objętych, o ile ewentualne zobowiązanie kontraktowe, ruch własnych zakładów przemysłowych, lub inne względy na to zezwolą.

XIX. WYKAZ CIĘĆ.

Art. 86. W myśl przepisów zawartych w instrukcji dla urządzenia lasów, nadleśniczy winien sporządzić po zupełnem wykończeniu wyrębu drewna przy końcu roku gospodarczego wykaz uskutecznionych cięć i przedstawić go o ile możności wraz z wnioskiem cięć na rok następny Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych.

Wykaz ten ma dokładnie podawać rzeczywistą ilość materjałów z lasu pobranych w ciągu roku.

Zapisy wyników wyrębu w wykazie cięć należy prowadzić z całą dokładnością, oraz zestawić i podsumować, ażeby je można z łatwością przenieść do ksiąg gospodarczych.

XX. POMIAR DREWNA I ZESTAWIENIE WYKAZÓW ODBIORCZYCH.

Art. 87. Po ukończeniu wyróbki materjałów odbywa się pomiar i sporządzenie wykazów odbiorczych według postanowień art. 17—25 instrukcji dla leśniczych i według art. art. 27—44 przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach państwowych. W wypadkach nadzwyczajnych, wymagających odstąpienia od ogólnych przepisów, nadleśniczy może sporządzić kilka wykazów odbiorczych dla jednego zrębu przed ukończeniem wyróbki w całym zrębie.

Art. 88. O ile nadleśniczy nie był obecny przy pomiarze, obowiązany jest dokonać kontroli, to jest sprawdzić zapisy leśniczego (ilość, wymiary, miąższość etc.) w wykazie odbiorczym na miejscu w lesie, czy też na składzie w obecności zainteresowanych, jako to: nabywców, najemników, którzy materjały wyrobili, przedsiębiorców, woźniców i t. p.

Nieobecność zainteresowanych nie wpływa na ważność dokonanej kontroli, jeżeli dość wcześnie zawiadomieni zostali o terminie, w którym nadleśniczy będzie sprawdzał odnośny wykaz odbiorczy.

Art. 89. Pnie, stosy opału, żerdzie i inne produkty leśne, sprawdzone w powyższy sposób, należy w obecności nadleśniczego oznaczyć jego cechą rewizyjną; odnośne pozycje nadleśniczy winien zakreślić widocznie w wykazie odbiorczym, a wykaz zaopatrzyć w adnotację, stwierdzającą dokonanie kontroli.

XXI. WNIOSEK UŻYTKOWANIA.

Art. 90. Przedstawiając Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych ostatni zeszyt wykazu odbiorczego dla zrębu lub przygodnych użytków, nadleśniczy winien dołączyć sumaryczne zestawienie wszystkich wyrobionych i odebranych materjałów, w którem poda:

a) ogólną ilość wyrobionej masy drzewnej według poszczególnych sortymentów;

b) ceny jednostkowe według obowiązującego cennika i wartość ogólną,
c) ewentualne koszty wyrębu, wyróbki, dostawy, załadowania do wagonu e. t. c.
d) projekt użytkowania, względnie spieniężenia z oznaczeniem cen, jakie nadleśnictwo spodziewa się osiągnąć i wykazaniem ilości drewna, jakie zachować należy:
 1) na bezpłatne wydatki;
 2) na dostawę dla urzędów wojskowych, kolejowych, górniczych i innych państwowych urzędów lub zakładów;
 3) na dostawę do własnych składnic i zakładów przemysłowych;
 4) na sprzedaż cząstkową we własnej kompetencji dla potrzeb miejscowych;
 5) na sprzedaż małemi partjami przez licytację;
 6) na sprzedaż hurtową przez licytację.

Art. 91. Jeżeli materjały mają być sprzedane w drodze przetargu, należy we wniosku obliczyć ich wartość według cen wywołania; jeżeli są przeznaczone na własne cele nadleśnictwa, dla urzędów wojskowych, kolejowych, górniczych i innych państwowych urzędów i zakładów lub dla własnych składów i zakładów przemysłowych, podać należy jedynie koszty własne t. j. ceny jednostkowe według obowiązującego cennika i ewentualne koszty wyrębu wraz z dostawą i t. p. Przy sprzedaży z wolnej ręki wykazać należy stawki cennika, względnie o ileby proponowane ceny sprzedaży różniły się od tych stawek uzasadnić krótko różnicę. W innych wypadkach podać należy wartości przewidziane.

Tak długo nie wolno ruszyć materjałów z miejsc, w których znajdowały się w chwili odbioru, dopóki Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych nie zatwierdzi odnośnego wykazu odbiorczego i wniosku użytkowania.

Tylko w wypadkach nadzwyczajnych przewidzianych w art. 102 niniejszej instrukcji i przy wyrabianiu przygodnych użytków wolno sprzedawać i wydawać drewno przed zatwierdzeniem wykazu odbiorczego.

XXII. WYPŁATY ZA ROBOCIZNĘ

Art. 92. Z reguły nie wolno wypłacać żadnego wynagrodzenia, ani zaliczki przed wykonaniem roboty.

W miarę wykonania robót, względnie w myśl zawartych umów wypłacać będzie nadleśnictwo zarobki lub zaliczki na podstawie listy płac robocizny dziennej lub świadectw zarobkowych, przestrzegając dopełnienia art. art. 4, 5, 7—18 i 48—54 przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach państwowych.

XXIII SPRZEDAŻ I WYDAWANIE DREWNA I INNYCH PŁODÓW LEŚNYCH

Art. 93. Sprzedaż, względnie wydatek drewna i innych płodów leśnych może być dokonany albo: 1) we własnej kompetencji nadleśni-

czego, albo 2) na mocy upoważnienia lub polecenia Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych.

Art. 94. We własnej kompetencji może nadleśniczy sprzedawać materjały drzewne, pochodzące z etatu, objętego zatwierdzonym wnioskiem cięć, względnie z użytków przygodnych, zgłaszającym się o nie mieszkańcom okolicznym w drodze sprzedaży cząstkowej dla ułatwienia im możności nabycia drewna na własne potrzeby z wykluczeniem wszelkiego pośrednictwa i z ograniczeniami w następnych artykułach przepisanemi.

Art. 95. Nie wolno nadleśniczemu na raz jeden, lub w kilku razach w ciągu roku jednej osobie sprzedać z wolnej ręki więcej jak 120 metrów przestrzennych drewna opałowego, ułożonego w sągi, lub stosy, 60 m^3 drewna użytkowego na pniu, lub ściętego i leżącego i 30 m^3 materjałów tartych na składnicy lub w tartaku.

Pogwałcenie lub obejście tego przepisu, czy to przez rozdzielenie jednej sprzedaży na kilka asygnacyj lub dat, czy przez podstawienie innego nazwiska kupującego, karane będzie wydaleniem ze służby.

Art. 96. Drewno opałowe szczapowe, kręglakowe i gałęziowe nie może być inaczej z lasu wydawane, jak w stanie gotowym i na miary przepisane.

Nie wolno nadleśniczemu bez upoważnienia Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych sprzedawać drewna opałowego w sztukach, lecz zawsze wyrąbane i w stosy ustawione, a to pod karą zapłacenia za sprzedane sztuki opałowe ceny drewna użytkowego.

Art. 97. Tylko w następujących przypadkach może być dozwolona nadleśniczemu sprzedaż drewna opałowego w sztukach pod warunkiem wszakże uzyskania specjalnego upoważnienia Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych:

a) jeżeli w którem leśnictwie z miejscowych przyczyn zachodzi zupełna niemożność sprzedania drewna opałowego w stosach, a sprzedaż w sztukach może posłużyć do powiększenia odbytu z korzyścią dla Skarbu i lasu,

b) jeżeli potrzeba uprzątnąć pniaki, wierzchy i gałęzie, pozostałe od drewna użytkowego, których wyrobienie i układanie w sągi lub stosy jest bardzo kosztowne,

c) jeżeli potrzeba spiesznie uprzątnąć z lasu drewno przez burzę, owady, pożary i inne wypadki uszkodzone.

Art. 98. Cząstkową sprzedaż można też przeprowadzić małemi partjami w drodze przetargu.

Przetarg odbywać się może we właściwem nadleśnictwie lub na specjalne zarządzenie Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych w biurach władz wyższych podług prawideł ogólnych i z zastosowaniem się do przepisów następujących:

1) Przy układaniu warunków do przetargu wymienić należy:
   a) rodzaj, gatunek, ilość i wymiary drewna na sprzedaż wystawionego,

b) miejsce skąd drewno ma być sprzedawane t. j. nazwę nadleśnictwa, obrębu, numer okręgu, oddziału, zrębu i t. p.,
c) cenę, od jakiej przetarg ma być wywołany.

2) Przy układaniu ogłoszenia o przetargu wypisać należy:
a) przedmiot na sprzedaż wystawiony,
b) miejsce i termin t.j. dzień i godzinę odbyć się mającego przetargu (najmniej na 7 dni po ostatniem ogłoszeniu),
c) wysokość zakładu (wadjum) jaki przystępujący do przetargu ma złożyć (najmniej $^1/_{10}$ część sumy do licytacji podanej),
d) szczegółowe warunki licytacji, jeżeli są krótkie, w przeciwnym razie wymienić urząd, w którym osoby zainteresowane przejrzeć je mogą.

3) Warunki ogłoszenia o licytacji należy przedstawić Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych do zatwierdzenia i dopiero na mocy upoważnienia ogłosić w okolicy przez wójtów gmin i burmistrzów miast przetarg na sprzedaż drewna małemi partjami.

4) W terminie w ogłoszeniu oznaczonym nadleśniczy powinien odbyć przetarg w obecności właściwego leśniczego i spisać na każdą partję osobny protokół, który stanowić będzie dowód kupna i sprzedaży.

Do protokółu zapisać należy;
a) miejsce, dzień i godzinę rozpoczęcia przetargu,
b) dowody dopełnionego ogłoszenia,
c) przedmiot na licytację wystawiony i jego cenę,
d) osoby do przetargu stawające, z zaznaczeniem że potrzebne wadjum zostało przez nie złożone, warunki do licytacji odczytane i podpisane,

5) Następnie wywoływać należy licytantów koleją ich zamieszczenia w protokóle i zapisywać postąpienia czynione; odstępującym od licytacji podać protokół do podpisu i pokwitowania z odebranego wadjum, najwięcej zaś dającemu przedłożyć protokół do podpisu, jako utrzymującemu się przy kupnie i zamknąć protokół podpisem nadleśniczego i obecnego leśniczego.

Art. 99. Jeżeli po dwukrotnem wystawieniu na przetarg nie było ubiegających się o kupno, to nadleśniczy po uzyskaniu specjalnego upoważnienia Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych może sprzedawać je z wolnej ręki za cząstkowemi asygnacjami.

Art. 100. Wszystkie inne sprzedaże i wydatki drewna i innych płodów leśnych mogą być dokonywane tylko na podstawie stosownych rozporządzeń Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych, względnie Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 101. Sprzedaż drewna można rozpocząć dopiero po ukończeniu wyróbki w zrębie, odebraniu drewna od robotników, wprowadzeniu go do wykazu odbiorczego i zamknięciu oraz zatwierdzeniu tegoż, tudzież po skoń-

trolowaniu w myśl art. 36 przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach.

Tylko przy zachowaniu tych formalności i przepisów drewno może być asygnowane i z lasu wydane.

Art. 102. Gdyby jednak zachodziła konieczna potrzeba wydawania pewnej części drewna przed ukończeniem wyróbki w całym zrębie, w wypadkach nadzwyczajnych, wymagających odstąpienia od ogólnych przepisów, wówczas oznaczy Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych szczegółowo sposób, w jaki ma się odbyć wydanie i wywóz, względnie zarządzi także wstrzymanie wyróbki przez czas wywozu.

Art. 103. Drewno i inne płody leśne wolno sprzedać, wydać z lasu i zezwolić na wywóz tylko wówczas, jeżeli cena kupna za nie została już w gotówce zapłacona i asygnacją prawidłowo i formalnie przez nadleśnictwo wystawioną objęta.

Art. 104. Bez formalnej asygnacji nie wolno wydawać z lasu żadnych produktów leśnych, chociażby wiadomem było, że kupujący należność nadleśnictwu w gotówce zapłacił.

Wogóle na wszelki jakibądź dochód z jakiegobądź tytułu na rzecz Skarbu pobrany, na jakibądź wydatek płodów leśnych, lub na dozwolenie korzystania z jakichbądź użytków z lasu, czy to płatnych czy bezpłatnych nadleśniczy powinien wydać kwit lub asygnację drukowaną z właściwego kwitarjusza lub asygnarjusza wycięte, na których zaraz pokwituje opłacającego z odebranej należności.

Za wydanie kwitów lub asygnacyj nie z właściwego kwitarjusza lub asygnarjusza nadleśniczy ulegnie karze wydalenia ze służby, chociażby z tego żadna szkoda dla Skarbu nie wynikła.

Art. 105. Żadne ulgi i kredyty ani dla osób prywatnych, ani nawet dla urzędów państwowych i instytucyj publicznych nie mogą być dopuszczone bez wyraźnego upoważnienia Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych.

Pozatem należy bezwględnie stosować art., art. 55-68 przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach państwowych.

Art. 106. Nadleśniczy nie ma prawa osobiście wydawać zakupionego drewna, bądź innych produktów leśnych, lecz powinien kupującego lub bezpłatnie pobierającego odesłać z asygnacją do właściwego leśniczego.

Art. 107. Nadleśniczy może upoważnić leśniczego do sprzedaży pewnej z góry określonej ilości drewna i innych płodów leśnych zgodnie z art. 33 instrukcji służbowej dla leśniczych i podleśniczych lasów państwowych.

W tym wypadku wyda nadleśniczy leśniczemu asygnarjusz z asygnacjami już ponumerowanemi i opatrzonemi okrągłą pieczęcią nadleśnictwa, pouczy go dokładnie o sposobie wystawiania asygnacji i wymieni terminy, w których leśniczy powinien zdawać Nadleśnictwu rachunek i gotówkę uzyskaną ze sprzedaży.

XXIV. WYDATEK DREWNA I INNYCH PŁODÓW I UŻYTKÓW LEŚNYCH OSOBOM TRZECIM UPRAWNIONYM DO ICH POBORU.

Art. 108. Nadleśniczy winien przestrzegać, aby uprawnieni do wyrębu i poboru drewna, paszy, ściółki, oraz płodów leśnych i wszelkich innych służebności na żądanie ich korzystali z przysługujących im praw stosownie do obowiązujących przepisów, lecz tylko w tych ilościach i rozmiarach, jakie zostały ściśle określone w tabelach likwidacyjnych i nadawczych lub innych wiarogodnych dokumentach prawnych.

Art. 109. Wydatek produktów leśnych użytkownikom na obszarach b. zaboru austrjackiego odbywa się, jak przy sprzedaży cząstkowej za asygnacjami podjętemi w nadleśnictwie przez uprawnionych lub naczelników uprawnionych gmin. Asygnacje te wydaje nadleśnictwo bezpłatnie za zwrotem kosztów wyróbki drewna, lub po dokonaniu unormowanego świadczenia z uwzględnieniem planu gospodarczego i przepisów technicznych, które przy wydawaniu produktów leśnych uprawnionym do ich poboru przestrzegane być winny.

Art. 110. Nadleśniczy lasów, na których ciążą służebności (w b. Królestwie Polskiem), obowiązany jest w końcu każdego roku (pomiędzy 1-ym października, a 1-ym grudnia) dostarczać we wsiach i osadach miejscowemu wójtowi, a w miastach prezydentowi lub burmistrzowi asygnacje (wzór 11, 12, 13, 14, 15,) dla doręczenia ich właściwym osobom, mającym prawo do użytkowania ze służebności w takiej liczbie, jaka jest im niezbędną dla otrzymania w następującym z dniem 1-ym stycznia roku wykazanych w tabelach likwidacyjnych lub nadawczych ilości fur, wiązek, lub wózków opału, albo też drewna na naprawę budowli i ogrodzeń.

Art. 111. Liczba asygnacyj na opał i ściółkę powinna odpowiadać:

a) liczbie fur t. j. na każdą furę powinna być osobna asygnacja, jeżeli służebność opału i ściółki leśnej oznaczona jest w tabeli likwidacyjnej lub nadawczej w furach,

b) liczbie dni ugajnych (t. j. oznaczonych do wejścia lub wjazdu do lasu), jeżeli służebności te oznaczone zostały w wiązkach, płachtach, albo wózkach.

Art. 112. Liczba asygnacyj na naprawę budowli i ogrodzeń powinna odpowiadać liczbie osad, użytkujących z tej służebności. W każdej asygnacji oznacza się całkowita ilość materjałów przypadająca na jedną osadę w ciągu całego roku, lecz przy odbieraniu materjału leśniczy, względnie gajowy odnotuje za każdym razem w asygnacji ilość wydaną na rachunek rocznej należności.

Art. 113. Asygnacje na użytkowanie ze służebności służą tylko w przeciągu tego roku, na który są wydane.

Art. 114. Prócz dostarczenia asygnacyj nadleśniczy zawiadamia we wsiach i osadach wójta, a w miastach prezydenta lub burmistrza, w których zrębach, albo innych miejscach mogą użytkownicy wyrąbać należne im drewno,

zbierać leżaninę, ściółkę i t. p., które części lasu przeznaczone są na młodnik (las zamknięty), gdzie nie należy wjeżdżać, wyjeżdżać i chodzić, jakiemi drogami należy do lasu wjeżdżać i wyjeżdżać z niego, wreszcie oznacza stosownie do miejscowego zwyczaju dni ugajne, jeżeli te nie są oznaczone w tabelach likwidacyjnych lub nadawczych i zawiadamia o tem właściwego wójta, prezydenta lub burmistrza.

Art. 115. Nadleśniczy ma prawo wskazać te drzewa, które odpowiednio do gatunku i rozmiarów mogą być wyrąbane przez użytkowników, może także wydać materjał budowlany właściwego gatunku i rozmiaru już wyrąbany z jego rozporządzenia, lecz przytem pilnować winien, aby wywózka z miejsca, skąd użytkownicy mają otrzymać przygotowany materjał, nie przedstawiała dla nich większych trudności lub niedogodności, aniżeli wywózka z tego miejsca, które wskazano w tabeli likwidacyjnej lub nadawczej.

Art. 116. Osobom mającym prawo do użytku ze służebności pastwiska nadleśniczy może dozwolić wypędzać na pastwisko tylko takiego gatunku bydło, w takiej ilości, w tym czasie i na te mianowicie miejsca, jak to jest oznaczone w tabelach likwidacyjnych lub nadawczych, orzeczeniach serwitutowych i innych tytułach prawnych.

Nadleśniczy winien każdego roku wyłączyć i należycie oznaczyć w sposób widoczny przegony dla bydła, dozwolone obszary i granice pastwisk leśnych, w których wykonywanie paszy będzie dozwolone z przestrzeganiem wyżej wymienionych postanowień i innych niezbędnych środków ostrożności.

Art. 117. Obrachunki z osobami uprawnionemi imiennie lub osadami nadleśnictwo prowadzić będzie w księdze według wzoru Nr. 16, w której wpisywać trzeba z lewej strony, ile się uprawnionym należy, a z prawej, ile otrzymali. W księdze tej otworzy nadleśnictwo dla każdej wsi, dla każdego rodzaju służebności osobne rachunki, a z rachunków tych sporządzi rok rocznie zestawienie i przedstawi je Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych.

Art. 118. Zestawienie takie winno zawierać wszelkie daty potrzebne do oceny, w jakim stopniu posiadłość jest obciążona służebnościami, o ile uprawnieni mieli sposobność korzystania z przysługujących im praw i o ile prawa te rzeczywiście wykorzystali.

XXV. GOSPODARSTWO UBOCZNE.

Art. 119. Nadleśniczy winien starać się, o racjonalne prowadzenie gospodarki ubocznej, ażeby użytki uboczne nie przybrały rozmiarów szkodliwych dla głównego użytkowania i produkcji drewna, a w szczególności dbać o dochody z paszy leśnej, trawozbiorów, owoców leśnych, żywicy i o pozyskanie przedewszystkiem dla własnej potrzeby nasion leśnych i innych płodów gospodarki ubocznej.

Art. 120. Szczególniejszym obowiązkiem nadleśniczego na tych terenach leśnych, w których są źródła nafty, kopalnie węgla kamiennego, rudy

żelaznej, lub innego minerału, jest starać się o racjonalną eksploatację tych bogactw kopalnych i o pobieranie dochodu z łamania kamienia wapiennego i wypalania wapna, łamania i wydobywania marmuru i innych kamieni ciosowych, kopania gliny, piasku i zwirów, poszukiwania i wydobywania bursztynu, oraz eksploatacji torfowisk i uzyskanych produktów torfowych (torf opałowy, ściółka torfowa, miał torfowy i t. p.).

XXVI. WNIOSEK W PRZEDMIOCIE UŻYTKÓW UBOCZNYCH.

Art. 121. Dochody z użytków ubocznych preliminuje nadleśnictwo na podstawie znajomości stosunków miejscowych i cyfr osiągniętych w latach poprzednich w budżecie.

Rozchody preliminuje również według norm budżetowych z lat poprzednich, o ile nie wynoszą one więcej jak 5000 marek; o ile wynoszą więcej jak 5000 marek, nadleśniczy przedstawia osobny wniosek w terminie i formie, wymaganej przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych (wzór № 17).

Do wniosku użytków ubocznych należy wstawiać służebności sumarycznie według osad, lub rodzaju użytkowania z odnośnemi wartościami.

Przy końcu roku gospodarczego nadleśniczy sporządzi wykaz rzeczywiście uzyskanych w ciągu roku użytków ubocznych, który stanowi część wykazu rocznego wyników użytkowania w powierzonem mu nadleśnictwie.

Art. 122. Jeżeli produkty gospodarki ubocznej nadają się do obliczenia, odważenia lub pomiaru, należy je odbierać tak samo, jak produkty gospodarki leśnej t. j. za wykazami odbiorczemi.

Należy je wydatkować tylko za asygnacjami, prawidłowo i formalnie przez nadleśnictwo wystawionemi, a przy obrachunku stosować się do postanowień art. art. 46—47, 69—70 przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach.

XXVII GOSPODARSTWO ROLNE I PRZEMYSŁOWE.

Art. 123. Nadleśniczy kieruje gospodarstwem rolnem i przemysłowem, jeżeli nie ma żadnych innych w tym przedmiocie zarządzeń.

W szczególności nadleśniczy winien starać się o utrzymywanie w zakładach przemysłowych prawidłowej gospodarki i możliwie wysokiego stopnia ich sprawności technicznej, o korzystne wydzierżawienie gruntów rolnych i budynków czynszowych, winien dopilnować dotrzymania zawartych umów, wpłaty czynszów i t. p.

Art. 124. Umowy dzierżaw i najmu na przeciąg jednego roku, jeżeli jednoroczny czynsz dzierżawy lub najmu nie przekracza kwoty 500 Mk., zatwierdza nadleśniczy, wszelkie inne przedstawia wraz z odpowiednio umotywowanym wnioskiem Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych do zatwierdzenia.

Art. 125. W celu dopilnowania regularnych wpłat czynszów dzierżawy i najmu nadleśnictwo prowadzi rachunek dzierżaw i najmu według wzoru № 18.

Art. 126. Produkty gospodarki rolnej, przemysłowej należy (o ile nie obowiązują osobne przepisy) obrachowywać tak, jak produkty leśne, a więc wyliczać, mierzyć i wpisywać do wykazów odbiorczych.

XXVIII. ŁOWIECTWO I RYBOŁÓSTWO.

Art. 127. Nadleśniczy usilnie dążyć powinien do podniesienia zwierzostanu i kultury rybackiej na obszarze powierzonego mu nadleśnictwa, by łowiectwo i rybołóstwo bez szkody dla gospodarstwa leśnego stać się mogło źródłem dochodów dla Skarbu Pańtwa. Na terenach wydzierżawionych nadleśniczy i służba leśna nie ma prawa strzelania do zwierzyny drapieżnej bez uzyskania na to uprzedniego zezwolenia od osoby dzierżawiącej okrąg łowiecki.

Art. 128. Dochód z łowów pobierany być winien albo przez wydzierżawienie terenów myśliwskich, nadających się do prowadzenia racjonalnego i wzorowego gospodarstwa łowieckiego, albo przez sprzedaż ubitej zwierzyny przez personel leśny lub łowiecki, oraz skór, rogów i t. p.

Art. 129. Wydzierżawienie polowania za opłatą z jednostki powierzchni albo też od sztuki ubitej zwierzyny według cen jednostkowych za odstrzał zwierzyny w lasach państwowych ustanowionych nastąpić winno za umową wskutek odbytego konkursu ofert lub licytacji zawartą, a przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych zatwierdzoną stosownie do przepisów w przedmiocie organizacji łowiectwa w dobrach państwowych. Przy wyborze osób, ubiegających się o wydzierżawienie polowania, decydować będzie nietylko zaofiarowana najwyższa tenuta dzierżawna, lecz również kwalifikacje reflektanta oraz gwarancja prowadzenia racjonalnego gospodarstwa łowieckiego.

W umowie należy dokładnie określić:

a) miejsce na polowanie dozwolone,

b) dozwolone do odstrzału wzgl. ubicia gatunki zwierzyny i ptactwa,

c) czas lęgu i ochrony zwierzyny,

d) przyrządy do polowania dozwolone,

e) normy odstrzału dzików i kozłów stosownie do przepisów w przedmiocie organizacji łowiectwa w dobrach państwowych,

f) obowiązek tępienia zwierząt i ptaków drapieżnych i inne t. p. zastrzeżenia, natury przedmiotu i miejscowości dotyczące.

Art. 130. Dochód z rybołóstwa na stawach, jeziorach, potokach, rzekach i innych wodach dzikich i sztucznych na obszarze nadleśnictwa znajdujących się nadleśniczy pobierać będzie za umową na dzierżawę lub cząstkowe połowy na podstawie odbytego konkursu ofert lub licytacji zawartą, a przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych potwierdzoną.

Art. 131. Tereny myśliwskie i rybne niewydzierżawione nadleśniczy winien umiejętnie użytkować w myśl zatwierdzonych wniosków, zgodnie z obowiązującemi ustawami i przepisami w przedmiocie organizacji łowiectwa i rybołóstwa w dobrach państwowych.

Do wniosku ma być dołączony wykaz stawów, jezior, wód i innych środowisk rybnych do systematycznego i racjonalnego połowu ryb przydatnych.

Art. 132. Wnioski w tym przedmiocie nadleśnictwo przedstawia Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych w budżecie, a jeśli proponowane wydatki wynoszą więcej jak 5000 Mk., na osobnych drukach, wzór których i termin przedstawienia oznaczy Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych.

Art. 133. Równocześnie z wnioskiem na użytki z łowiectwa nadleśnictwo przedstawia wniosek użytkowania według wzoru Nr.19, w którym wymieni ile zwierzyny sprzeda osobom obcym, ile Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych, a ile i którym urzędnikom własnego urzędu. Z końcem zaś roku winien nadleśniczy przedstawić Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych wykaz ubitej zwierzyny na drukach według wzoru № 20.

XXIX. ODNOWIENIE I PIELĘGNOWANIE DRZEWOSTANÓW.

Art. 134. Do obowiązków nadleśniczego należy w szczególności odnowienie i pielęgnowanie drzewostanów oraz kierunek i nadzór techniczny przy ich wykonaniu. W tym celu winien on każdego roku na podstawie perjodycznego planu gospodarczego sporządzić wniosek w przedmiocie odnowienia i pielęgnowania lasu według załączonego wzoru № 21 i załącznika lit. A.

Art. 135. Do wniosku wpisać należy we właściwe rubryki:
- a) nazwę obrębu, względnie okręgu lub oddziału i t. d. gdzie odnowienie ma być dokonane,
- b) obszar do odnowienia i pielęgnowania przeznaczony,
- c) opisanie siedliska,
- d) rodzaj i sposób odnowienia dokonać się mającego,
- e) „ „ pielęgnowania gleby, kultur i młodników,
- f) dane dotyczące kopania i odnawiania rowów odwadniających, nawodnienia, oraz innych prac meljoracyjnych,
- g) dane dotyczące środków ochrony rozsadników, kultur i młodników od nadzwyczajnych objawów szkodliwych ze strony przyrody organicznej i nieorganicznej,
- h) materjały do wykonania odnowień potrzebne i sposób ich pozyskania,
- i) obliczenie kosztów za każdą szczególną robotę z wyszczególnieniem: co w gotowiznie, a co w robociznie i materjale ma być dokonane.

Art. 136. Z wniosku zatwierdzonego przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych sporządzić należy wyciągi dla poszczególnych leśnictw i doręczyć je odnośnym leśniczym, następnie wyznaczyć czas rozpoczęcia i ukończenia robót około zalesienia, a wykonania robót jaknajczęściej doglądać w celu przekonania się, czy leśniczy prowadzi roboty z należytą sprężystością i znajomością rzeczy, czy leśniczy nie używa robotników do innych zajęć, czy przy wymiarach robót nie przeciąża, lub w czemkolwiekbądź nie krzywdzi robotników.

Art. 137. Za niewykonanie wszystkich robót objętych wnioskiem odnowienia, oraz za roboty niedokładne w czasie niewłaściwym i bez należytego skutku dokonane, za użycie robotników do innych robót przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych nie potwierdzonych, oraz za jakiebądź robotników przeciążenia, obelgi i pokrzywdzenia odpowiedzialnym jest nadleśniczy i leśniczy.

Art. 138. Wypłaty robocizny za kultury ma dokonywać nadleśniczy osobiście lub za pośrednictwem kasjera w dni powszednie w sposób, o ile możności dla robotników jaknajdogodniejszy.

Art. 139. Przy końcu roku gospodarczego po dokonaniu lub zaprzestaniu odnowień i innych robót winien nadleśniczy sporządzić wykaz wykonanych odnowień, w którym oprócz wyszczególnienia robót należy krótko ale dokładnie i ściśle określić wszelkie z odnowieniem lasu połączone trudności, nadzwyczajne stosunki i doświadczenia, oraz zrobić porównanie robót zamierzonych i dokonanych, a różnicę okazującą się tak w robotach jak i kosztach objaśnić i usprawiedliwić.

XXX. UKŁADANIE I WYKONANIE ZAMIERZEŃ BUDŻETOWYCH.

Art. 140. Nadleśniczy obowiązany jest w oznaczonym terminie sporządzić możliwie szczegółowy projekt zamierzeń budżetowych dla powierzonego mu nadleśnictwa w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach na druku (wzór № 22 załącznikami 1a, 1b, 1c, i 1d) według form przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych ustanowionych, w zastosowaniu do form ogólnego budżetu Skarbowego Państwa. Jeżeli w nadleśnictwie znajduje się tartak, prowadzony we własnym zarządzie na rachunek Skarbu Państwa, w takim razie projekt budżetu dla tartaku należy układać osobno podług wzoru załącznika 1e.

Art. 141. Przy układaniu zamierzeń budżetowych należy zwrócić szczególną uwagę na rozróżnienie dochodów i wydatków stałych, czyli zwyczajnych i czasowych, czyli nadzwyczajnych, umieszczając preliminowane kwoty w odzielnych rubrykach. Jako zwyczajne należy traktować te wydatki i dochody, które powtarzają się regularnie i są względnie stałe, a co do cyfrowego wzrostu stosują się do ogólnych tendencyj rozwoju; jako dochody i wydatki nadzwyczajne należy przedstawić te, które bądź są jednorazowe, bądź też powtarzają się tylko w kilku okresach budżetowych, bądź też są wywołane tylko obecnemi nadzwyczajnemi stosunkami i odpowiadają potrzebom chwilowym i przemijającym.

Art. 142. Preliminarz dochodów powinien być zestawiony możliwie szczegółowo z podziałem na paragrafy i pozycje i obejmować wszelki dochód w ciągu roku spodziewany.

Art. 143. Wysokość spodziewanego dochodu z tytułu sprzedaży drewna, które stanowi główne źródło dochodów, należy opierać na ilości drewna,

do użytkowania w roku następnym przeznaczonej, oraz na wartości tego drewna podług cennika na sprzedaż z lasów lub zakładów przemysłowych ustanowionej.

Art. 144. W innych tytułach, stanowiących dochody podrzędne, należy zamieszczać kwoty spodziewane na zasadzie umów lub wniosków zatwierdzonych, gdzie zaś spodziewane dochody nie są stałe i nie mogą być poparte dowodami, zamieszczać je w takiej wysokości, jaka przeciętnie wypadnie z 3-lecia ostatniego.

Art. 145. Preliminarz wydatków ma obejmować wszelkie wydatki, jakie na utrzymanie składu osobowego, prowadzenie gospodarstwa leśnego i ruchu zakładów przemysłowych i urządzeń transportowych w ciągu roku ponieść wypadnie. Wydatki na utrzymanie składu osobowego winny być poparte projektem etatu służbowego, ułożonym na drukach według wzoru 1d. Lewa strona zawiera te dane, jakie ostatni etat zatwierdzony obejmował, prawa zaś strona służy do zapisywania kwot projektowanych na rok następny. Preliminarz wydatków należy podzielić na paragrafy i pozycje.

Wydatki z tytułu na wyróbkę i dostawę drewna, oraz wszelkie inne wydatki potrzebne dla otrzymania dochodów, należy oprzeć na ilości zamierzonej wyróbki i dostawy i na cenach, oznaczonych w cenniku lub umowach z przedsiębiorcami zawartych.

Wszystkie inne wydatki nie zaliczone do żadnej z wymienionych kategoryj należy oprzeć na cyfrach preliminarza za ubiegły okres budżetowy przy możliwem uwzględnieniu doświadczeń i faktycznych wyników okresu.

Art. 146. Do projektowanego budżetu należy dołączyć wywód objaśniający, który zawierać ma usprawiedliwienie słuszności oznaczenia tak przedmiotu wydatku lub dochodu, jako też i samej cyfry przypuszczalnych dochodów lub wydatków i porównanie zamierzeń budżetowych z rzeczywistem wykonaniem budżetów poprzednich.

W wywodzie objaśniającym należy wykazać każdą zmianę i różnicę cyfr projektu w każdej poszczególnej pozycji przychodu i rozchodu w porównaniu z ostatnim budżetem zatwierdzonym i różnicę tę dokładnie objaśnić.

Art. 147. Projekt budżetu przedstawia nadleśniczy właściwemu inspektorowi lasów państwowych, który go sprawdza, prostuje cyfry, a następnie przesyła Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych do rozpatrzenia i oceny.

Art. 148. Po ostatecznem zatwierdzeniu przedstawionego budżetu we właściwej drodze Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych prześle jeden egzemplarz nadleśniczemu i poleci mu, aby się starał o ścisłe dotrzymanie preliminowanych cyfr dochodów, a pod żadnym warunkiem nie przekroczył cyfr dozwolonych rozchodów.

Żaden wydatek nie objęty zatwierdzonym budżetem, lub też nieusprawiedliwiony nadzwyczajnym kredytem, otworzonym w sposób przepisany, nie może mieć miejsca.

XXXI. KAUCJE I DEPOZYTY.

Art. 149. Nadleśniczym przysługuje prawo pobierania krótkoterminowych depozytów pieniężnych na sumy, nie przekraczające 1000 Mk. przy

licytacjach na kupno drewna. dzierżawę pól i łąk, na pewność dotrzymania warunków wywozu drewna, oczyszczania zrębów, na kupno drewna, jeżeli asygnacja nie może być natychmiast wydaną, a zachodzi obawa, że nabywca może zrzec się kupna wyrabianego dla niego materjału i we wszelkich innych wypadkach przy pobieraniu funduszów, nie mających stałego przeznaczenia w rachunkach kasowych.

Art. 150. Na każdy tego rodzaju wpływ wyda nadleśniczy kwit depozytowy z kwitarjusza, wskazanego w art. 87 przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach. Każdy zwrócony depozyt nadleśniczy winien usprawiedliwić wypisanym z kwitarjusza rozchodowego (żółtego) kwitem, na którym ma być pokwitowanie odbierającego depozyt (wzór № 23).

Art. 151. Przy zwrocie depozytu należy kwit depozytowy wycofać, skasować i dokleić go do kwitarjusza w miejscu, z którego był odcięty, pobrać od interesanta pokwitowanie, wypisane z kwitarjusza „rozchodowego" i odcinek tego pokwitowania przykleić do odwrotnej strony odnośnego kwitu przychodowego.

Art. 152. W pokwitowaniu na zwrócony depozyt powinien być wymieniony numer i data kwitu wycofanego.

Art. 153. Gotowiznę, pochodzącą z krótko-terminowych depozytów, nadleśniczy przechowuje w kasie nadleśnictwa.

Art. 154. Gdyby ogólna suma depozytów, złożonych w kasie nadleśnictwa przekraczała 2000 marek, lub gdyby zachodziły jakiekolwiek obawy przechowywania nawet mniejszej sumy, wówczas należy je odsyłać do Kasy Skarbowej, jako depozyt nadleśnictwa, albo jeżeli są niepotrzebne, zwrócić składającym.

Art. 155. Przy każdym nowym obrachunku z interesantem, który już posiada depozyt, należy zakończyć jego poprzedni rachunek, spłacić depozyt dawny i wydać kwit nowy.

Art. 156. Jedna i ta sama osoba nie może mieć w nadleśnictwie więcej kwitów i depozytów jak jeden.

Art. 157. Kwitarjusze depozytowe należy sumować i sumy z karty na kartę przenosić, aby w każdej chwili można było sprawdzić stan kasy. Suma kwitarjusza przychodowego równa się sumie wpływów depozytowych, a suma kwitarjusza rozchodowego sumie zwróconej; pozostałości zaś — gotowiźnie, jaka w kasie powinna się znajdować.

Art. 158. Z końcem roku sprawozdawczego należy kwitarjusze zamknąć, wyszczególnić w kwitarjuszu rozchodowym pozostałości oraz osoby, których depozyty pozostają, przenieść do kwitarjusza przychodowego roku następnego przez wypisanie w tym kwitarjuszu kopji każdego zaległego depozytu, odcinki depozytowych kwitów dołączyć do zamkniętego kwitarjusza i wraz z kwitarjuszami przedstawić je do Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych.

Art. 159. Depozyty długoterminowe jak kaucje i wadja oraz depozyty na sumy, przekraczające granice wskazane w art. 154, należy deponować w Kasach Skarbowych.

Art. 160. Na zwrot depozytu, ulokowanego w Kasie Skarbowej, nadleśniczy obowiązany jest wyjednać upoważnienie Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych.

XXXII. OCHRONA LASÓW.

Art. 161. Wykonywanie ochrony lasów należy do zakresu działania podleśniczych i gajowych pod kierownictwem leśniczych. Nadleśniczy winien czuwać, aby podległy mu personel sumiennie spełniał obowiązki w tym kierunku, a ponadto dokładać starań, aby za szkody i wykroczenia leśne spotykały winnych zasłużone kary.

Art. 162. Nadleśniczy za każdą bytnością w lesie przy jakiejbądź czynności powinien pilnować i przestrzegać, aby straż leśna wypełniała ściśle obowiązki dozoru lasów, powinien przekonywać się, czy i jakie szkody są zrządzone, czy sprawcy ich są wykryci i zapisani do książeczek służbowych podleśniczych lub gajowych. W razie dostrzeżenia w którym obrębie szkód większych nadleśniczy obowiązany jest zbadać tego przyczynę i zaraz przedsięwziąć środki zaradcze, a w razie dostrzeżenia zaniedbania się gajowego przedstawić go do kary, lub usunąć ze służby.

Art. 163. Wykaz wykrytych szkód i odzyskiwanie przypadających za nie należności winien nadleśniczy prowadzić w myśl art. art. 75 — 85 przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach.

Nadleśniczy winien pociągać do odpowiedzialności winnych szkód i wykroczeń leśnych i starać się o jaknajszybsze ściąganie zaległych należności za szkody i wykroczenia leśne.

Art. 164. W razie niemożności odzyskania tych należności z powodu ubóstwa dłużnika, zaszłej śmierci dłużnika bez pozostawienia majątku, lub nieodszukania miejsca pobytu dłużnika, nadleśniczy winien przedstawić Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych wniosek o umorzeniu należytości z zachowaniem następujących formalności:

a) co do dłużników ubogich należy złożyć świadectwo ubóstwa, ułożone w formie przepisanej i zeznanie samego dłużnika i dwóch wiarogodnych świadków przez wójta, burmistrza, prezydenta lub sekwestratora za zgodność z rzeczywistością poświadczone,

b) co do dłużników zmarłych obok aktu zejścia należy dołączyć protokół spisany przez wójta, burmistrza, prezydenta lub sekwestratora z zeznań przynajmniej dwóch wiarogodnych świadków, opatrzony poświadczeniem osobistego przekonania, że po zmarłym nie pozostały żadne fundusze,

c) co do dłużników nieznanych z miejsca pobytu należy za powzięciem śladu czynić dalsze poszukiwania miejsca pobytu.

Art. 165. O wszelkich nadzwyczajnych wypadkach: jako to o gromadnym napadzie na las, o oporze stawianym straży leśnej, o wydarzonem zabójstwie lub skaleczeniu osób służby leśnej przez obcych, lub obcych

przez służbę leśną, o wszelkich grożących szkodach elementarnych ze strony wiatrów, przymrozków, skwaru, posuchy, śniegu i sadzi, gołoledzi, gradu, powodzi, lawin, usuwisk, owadów, zwierzyny i grzybków infekcyjnych i pożarów leśnych, nadleśniczy obowiązany jest bezzwłocznie, a szczególnie w pilnych i ważnych sprawach telegraficznie zawiadomić Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych, donosząc jednocześnie o zastosowanych środkach zapobiegawczych.

Art. 166. O każdym wydarzonym pożarze w lasach i na osadach leśnych nadleśniczy powinien bezzwłocznie donieść Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych i wyszczególnić czas i miejsce, w których pożar nastąpił, przyczynę prawdopodobną powstania ognia i okoliczności temu towarzyszące.

Art. 167. Za wszelkie zaniedbanie dozoru nad zachowaniem ostrożności z ogniem, za opóźnienie w wezwaniu pomocy, za opieszałość przy gaszeniu pożaru, oraz za niewykrycie sprawców lub przyczyny powstania pożaru służba leśna ma być pociągnięta do odpowiedzialności.

Art. 168. O każdem gromadnem pojawieniu się owadów szkodliwych bądź w lasach państwowych lub pozostających pod zarządem państwowym, bądź w pogranicznych lasach prywatnych nadleśniczy po naocznem przekonaniu się o tem obowiązany jest bezzwłocznie donieść Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych, dołączyć zebrane okazy owadu, jego opis i nazwę z wymienieniem czasu jego pojawienia się, przestrzeni lasu nawiedzonej, oraz z wymienieniem środków, jakie przedsięwzięte zostały do ich niszczenia i wytępienia.

W doniesieniu nadleśniczy wymieni osoby, które pierwsze zwróciły uwagę na niezwykłe ukazywanie się owadów i osoby, które do ich wygubienia szczególnie się przykładają.

Art. 169. Od czasu gromadnego pojawienia się owadów do zupełnego ich wytępienia nadleśniczy co dni dziesięć powinien donosić Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych o skutku użytych i wykonywanych środków tępienia.

Art. 170. Jeśli jest wielka masa drewna przez owady, pożar, burze i inne wypadki elementarne uszkodzonego, wymagająca rychłego uprzątnięcia z lasu, w takim razie nadleśniczy stosownie do artykułu 85 wstrzyma lub zmniejszy wyrąb zrębów wnioskiem objęty, aż do usunięcia wszystkiego drewna uszkodzonego.

XXXIII. STOSUNEK SŁUŻBOWY DO PODWŁADNYCH.

Art. 171. Nadleśniczy powinien znać dokładnie instrukcje dla podwładnego personelu, pouczać go wyczerpująco, jak obowiązki służbowe pełnić ma, polecenia wydawać mu stanowcze, zrozumiałe i wykonalne, a w końcu przestrzegać, aby przepisy instrukcji i jego polecenia były jaknajsumienniej dopełnione.

Art. 172. Za przewinienie podwładnych mu urzędników i funkcjonarjuszy nadleśniczy jest również odpowiedzialny, jeżeli przewinień wskutek opieszałości nie wykryje, lub jeśli o wykrytych przewinieniach nie zawiadomi Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych.

Podwładnego, wykraczającego przeciw obowiązującym przepisom tak dalece, że pozostawienie go w służbie mogłoby być szkodliwe dla Skarbu Państwa, powinien nadleśniczy zawiesić w urzędowaniu i donieść o tem natychmiast Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych.

Art. 173. Wszelkie sprawy służbowe winien nadleśniczy załatwiać z podwładnymi, o ile możności, ustnie.

Najważniejsze zarządzenia, upomnienia, okólniki etc. wpisze nadleśniczy do książeczek służbowych personelu.

Nadleśniczy wydaje podwładnym pisemne „polecenia“ na „karcie służbowej“, zaś podwładni składają mu ustne, lub krótkie pisemne „doniesienia“.

Art. 174. Wprowadzenie w urzędowanie funkcjonarjuszów nowoprzeznaczonych do pełnienia służby w nadleśnictwie w razie zmiany personelu uskutecznia się przy współdziale i pod kierunkiem nadleśniczego, który obowiązany jest protokół zdawczo-odbiorczy, podpisany przez zdającego i obejmującego służbę dokładnie przejrzeć i jeżeli jest wiarogodny poświadczyć, nadto pouczyć funkcjonarjusza obejmującego służbę o jego obowiązkach i szczególniejszych warunkach służbowych.

Art. 175. Jeżeli podwładny zachoruje, lub umrze, wówczas nadleśniczy niezwłocznie wyznacza zastępcę i zaraz winien donieść o tem Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych, przedstawiając wniosek co do dalszych zarządzeń.

Tak samo postąpić powinien w razie urlopowania podwładnych, przyczem stosować się będzie do postanowień art. 59 instrukcji służbowej dla leśniczych i podleśniczych lasów państwowych.

Udzielone urlopy nadleśniczy ma notować w chronologicznym porządku. Co kwartał nadleśnictwo przesyłać powinno Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych listę osób, którym urlop był udzielony z podaniem wiadomości o tych, którzy termin powrotu do obowiązków przetrzymali.

Art. 176. Nadleśniczy wyraża swe zdanie o użyteczności podwładnych i ich prowadzeniu się w służbie i po za służbą, zdanie swe nadleśniczy zapisze własnoręcznie w liście sprawowania się, sporządzonej według wzoru № 24. Celem listy sprawowania się służby leśnej jest, ażeby Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych miał o każdym funkcjonarjuszu leśnym wyobrażenie tak o dawnej jak i nowej jego służbie, o zdolności, przydatności jego na służbie i zaufaniu, na jakie przez swą pilność, dokładność i gorliwość zasługuje, a to dla dania mu pierwszeństwa przy otwierającym się wakarsie na stopień wyższy lub na lepszą posadę.

Art. 177. Nadleśniczy przyjmuje do służby nieetatowych tymczasowych gajowych, woźnych i gońców, jeżeli otrzyma upoważnienie od Za-

rządu Okręgowego Dóbr Państwowych; wnioski o posady etatowe dla straży leśnej przedstawia ze swą opinją na przyjęcie lub odmowne załatwienie Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych. Kandydatów do służby należy pouczać o warunkach przyjęcia i wymienić im dokumenty, jakie do akt osobistych powinni dostarczyć.

Art. 178. Pomiędzy nadleśniczym, a podwładnym mu personelem nadleśnictwa nie może zachodzić pokrewieństwo w linji prostej, w linji bocznej aż do III stopnia włącznie, ani wreszcie powinowactwo do tego stopnia.

Art. 179. O każdej zmianie osób w nadleśnictwie nadleśniczy powinien zaraz donieść Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych z wymienieniem dnia, w którym zmiana, jak np. zgon, zawieszenie, uwolnienie lub wprowadzenie w urzędowanie na gruncie nastąpiły,jak również, w którym, urzędnik lub inny funkcjonarjusz przeniesiony, przestał pełnić obowiązki na jednej posadzie, a na drugiej służbę rozpoczął.

XXXIV. OBJĘCIE URZĘDU.

Art. 180. Nadleśniczy obejmuje służbę z rąk swego poprzednika przy współudziale i pod kierownictwem inspektora lasów państwowych lub innego urzędnika wyznaczonego przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych do wprowadzenia w urzędowanie nowo przeznaczonego nadleśniczego.

Art. 181. Poprzednik winien wskazać i podać nadleśniczemu obejmującemu służbę: lasy do nadleśnictwa należące, ich granice, podział przestrzenny lasu, linje gospodarcze i oddziałowe, budynki, inwentarz, osady służbowe, zapasy materjałów i pieniędzy, akta urzędowe, książki, mapy, druki, słowem wszystko, cokolwiek jest własnością państwową na obszarze nadleśnictwa.

Ponadto winien poinformować o sposobach gospodarki, i o wszelkich szczególniejszych okolicznościach, które wpływ na tok jej wywrzeć mogą, a gdzie granica jest sporna, opisać stan sprawy i wymienić, co jeszcze pozostaje do zdziałania w obronie praw Skarbu.

Art. 182. Z czynności tej spisują obaj nadleśniczowie: ustępujący i obejmujący służbę protokół zdawczo-odbiorczy w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach podług przepisów w następnych artykułach wskazanych i podpisują go w obecności inspektora lasów państwowych, lub delegata Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych.

Art. 183. Protokół ten obejmować powinien następujące działy i szczegóły:

1) ogólny opis lasu i jego granice, podział na leśnictwa, obręby, oddziały i t. p. z wyszczególnieniem ewentualnych wątpliwości, lub sporów granicznych z wymienieniem szczegółowem punktów triangulacyjnych i wszelkich znaków granicznych, jako to: kopców, słupów rowów, naciosów, wałów i t. p. i wykazaniem, z ilu kompleksów

składa się przejmowana jednostka administracyjna oddzielnie dla lasów państwowych, oddzielnie dla poklasztornych i należących do byłego Banku Włościańskiego, lub probostw prawosławnych i dóbr funduszu religijnego.

2) wykaz gruntów deputatowych (osad służbowych) i wszelkich gruntów będących w użytkowaniu rolnem, a pozostających pod zarządem nadleśnictwa.

3) Wykaz budynków administracyjnych, czynszowych i zakładów przemysłowych (tartaków, łuszczarni nasion, terpentyniarni i t. p.) wraz z opisem stanu, w jakim się znajdują w chwili odbioru.

4) Wykaz wszelkich innych nieruchomości państwowych, lub pozostających pod zarządem państwowym, a podlegających dotychczasowemu zarządowi nadleśnictwa.

5) Wyszczególnienie obciążających lasy praw osób trzecich, np. służebności.

6) Wyjaśnienie kwestji, czy granicząca z państwową własność prywatna jest obciążona jakiemikolwiek i jakiemi mianowicie służebnościami na rzecz Państwa.

7) Zbadanie i ustalenie stanu cięć wykonanych lub zaległych i cięć bieżących, względnie użytków.

8) Wykaz zapasu produktów leśnych, jakie na podstawie ksiąg rachunkowych znajdować się powinny w lesie, na składach, bindugach, lub w zakładach przemysłowych i stwierdzenie, czy produkty te rzeczywiście na gruncie się znajdują. O ileby szczegółowe obliczenie na miejscu wszystkich zapasów nie było wykonalne, należy przeprowadzić chociażby częściowe, w kilku dowolnie wybranych miejscach przeliczenie, względnie sprawdzenie. W razie niezgodności zapasów rzeczywiście znalezionych na miejscu ze stanem wynikającym z książek rachunkowych należy uzasadnić, względnie wyjaśnić powstałe różnice. W razie gdyby okazał się brak niektórych materjałów należy zestawić osobny wykaz tych braków i wystąpić z odpowiedniem przedstawieniem do władzy przełożonej.

9) Wykaz zapasu sadzonek w rozsadnikach, wykaz urządzeń łowieckich i rybackich.

10) Spis inwentarza martwego z wykazaniem różnic, jakie okazały się pomiędzy stanem, wynikającym z książek rachunkowych, a znalezionym w rzeczywistości. Przedmioty, które w dniu z dawania i przejęcia nadleśnictwa, okazały się nie zapisane do księgi inwentarza, należy zainwentaryzować, to jest zapisać do spisu i księgi inwentarza. Przedmioty, uronione lub zniszczone skutkiem zaniedbania wychodzący nadleśniczy winien zwrócić nadleśnictwu w naturze, lub wynagrodzić ich wartość.

11) Wykaz pozostałości gotówkowej, jaka w kasie znajdować się powinna.
W razie niezgodności z tem, co podług ksiąg rachunkowych być powinno, zamieścić należy usprawiedliwienie się wychodzącego nadleśnego z wyjaśnieniem niezgodności

Ujawniony przy zdawaniu kasy brak pieniędzy, zaliczony będzie na rachunek zdającego.

12) Wykaz osób postronnych, które pozostają z nadleśnictwem we wzajemnych stosunkach lub interesach nieukończonych.
Tu wyszczególnić należy wszelkie kontrakty i w toku jeszcze będące rozrachunki z przedsiębiorcami, dzierżawcami, dostawcami, wystawione świadectwa zarobkowe za wykonane czynności, które jednakże nie zostały jeszcze przejęte przez zdającego.
Do każdej poszczególnej sprawy winien zdający przytoczyć niezbędne objaśnienie i wszelkie zawarte umowy.

13) Wykaz szczegółowy wszelkich niezałatwionych pism urzędowych i spraw zaległych.
Za zaległości nieodrobione należy uważać:
a) wszelkie czynności terminowe, w czasie właściwym nie załatwione,
b) wszelkie pisma, które doszły do nadleśnictwa na dni 10, a sprawy o szkody i wykroczenia leśne na miesiąc przed wyjściem nadleśniczego ze służby:

Art. 184. Oprócz wykazów i aktów wyżej wymienionych należy w protokóle zdawczo-odbiorczym umieścić jeszcze wszelkie wyjaśnienia dotyczące regestratury, pamiętnika, ksiąg gospodarczych o ile były prowadzone, oraz krótkie spisanie informacyj, w jakiem stadjum znajdują się sprzedaże, dzierżawy i inne umowy.

Art. 185. Wszystkie wyżej wymienione wykazy i zestawienia należy w protokóle wyszczególnić w porządku chronologicznym, załączniki bieżące ponumerować i protokół zakończyć datą i podpisem zdającego i odbierającego.

Art. 186. Jeden egzemplarz protokółu zdawczo-odbiorczego pozostanie w aktach nadleśnictwa, drugi przesłany być ma Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych po przejrzeniu i poświadczeniu go przez inspektora lasów państwowych, lub delegata Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych, który wprowadzał nadleśniczego do pełnienia obowiązków.

Od dnia podpisania tego protokółu nadleśniczy, który objął służbę, odpowiedzialny jest za cały tok gospodarki na obszarze nadleśnictwa.

XXXV. SIEDZIBA URZĘDOWA.

Art. 187. Nadleśniczy powinien mieszkać i mieć stosowny lokal kancelaryjny w budynku skarbowym, wyznaczonym mu przez Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych. Jeśli dostarczenie budynku skarbowego jest niemożliwe, należy go za uprzedniem zezwoleniem Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych na koszt Skarbu wynająć.

Samowolna zmiana wskazanej mu przez odnośną władzę przełożoną siedziby urzędowej jest wzbroniona.

Art. 188. Bez zezwolenia Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych nie wolno nadleśniczemu wydalać się poza obszar nadleśnictwa na czas

dłuższy, jak trzy dni bez przerwy. Wyjazd do trzech dni włącznie dozwolony jest tylko o tyle o ile pozwolą na to stosunki służbowe, po uprzedniem zawiadomieniu Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych. Z prawa tego nadleśniczy może korzystać nie częściej jak raz na miesiąc.

W razie choroby lub innej przeszkody w urzędowaniu nadleśniczego nadleśnictwo powinno donieść o tem Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych.

Art. 189. Z urlopów dla wypoczynku może nadleśniczy korzystać stosownie do art. 28 „Tymczasowych przepisów służbowych dla urzędników Państwowych“ z dnia 11 czerwca 1918 roku.

Na czas swej nieobecności lub choroby powinien nadleśniczy urządzić zastępstwo, powierzając kierownictwo urzędu najstarszemu stanowiskiem urzędnikowi leśnemu.

XXXVI. ZACHOWANIE SIĘ NADLEŚNICZEGO.

Art. 190. Nadleśniczy ma się stosować do poleceń służbowych Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych i zarządzeń swej przełożonej władzy nadzorczej, a gospodarką kierować w myśl zasad naukowych i zatwierdzonych wniosków.

Ponadto odnoszą się do nadleśniczego wszelkie postanowienia i zakazy zawarte w art. 67—74 instrukcji służbowej dla leśniczych i podleśniczych lasów państwowych.

XXXVII. O KORESPONDENCJI URZĘDOWEJ.

Art. 191. Nadleśniczy załatwia przy pomocy dodanego mu sekretarza, lub innego urzędnika kancelaryjnego czynności biurowe podług prawideł dla biur Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych przepisanych.

Art. 192. Nadleśnictwo otrzymuje z Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych polecenia, czyni zaś władzy przełożonej przedstawienia (wnioski) doniesienia, lub sprawozdania podpisane przez nadleśniczego lub jego zastępcę, organom podwładnym wydaje polecenia.

Art. 193. Przedstawienia, doniesienia lub sprawozdania zawierać mają krótki, zwięzły, lecz zupełnie wyczerpujący przebieg sprawy, a nadto ściśle określony i uzasadniony wniosek w tych wypadkach, gdy chodzi o jakieś zarządzenie lub decyzję kierowniczą władzy przełożonej.

Takie przedstawienia lub sprawozdania, które się częściej powtarzają, pisać należy, o ile możności na drukowanych i w każdym poszczególnym wypadku odpowiednio wypełnić się mających blankietach.

Art. 194. Dołączone do pisma dowody powinny być porządnie zeszyte i opatrzone liczbą kolejną. Mapy pomiarowe i gospodarcze o ile są przechowywane w aktach nadleśnictwa nie mogą być zwijane pod żadnym

pozorem. Wszystkie takie mapy muszą być przechowywane w nadleśnictwie bez zwijania, a transport tych map uskuteczniać należy zawsze w okrągłych szczelnie zamkniętych puszkach blaszanych. Wszelkie inne mapy i plany mogą być zwijane, a dla przesyłania poza obręb nadleśnictwa winny być zwijane na drewniane wałki gładko wyrobione i należycie opakowane.

W razie znaczniejszej ilości załączników należy dołączyć spis akt. Polecenia odręczne (lub podania) albo inne pisma do wyjaśnienia w oryginale komunikowane, winny być zwracane.

Art. 195. W korespondencji urzędowej należy posługiwać się zwięzłym poprawnym stylem, unikając wszelkich zbędnych zwrotów uprzejmości i tytułów i przestrzegając jaknajwiększej oszczędności papieru.

Pisma i odpowiedzi krótkie należy pisać na kartkach in quarto, lub na kartkach pocztowych.

Art. 196. Pisma i odpowiedzi w przedmiotach zwyczajnych, jeżeli nie wymagają jakiego sprawdzenia na gruncie, winny być załatwione i odesłane najpóźniej w ciągu 5 dni od daty przyjęcia, pisma terminowe załatwić i odesłać należy w terminie oznaczonym, a doniesienie o wypadkach nadzwyczajnych czynić natychmiast po powzięciu o nich wiadomości.

Art. 197. O wszystkich ważniejszych zdarzeniach gospodarczych, lub dotyczących substancji powierzonego mu majątku państwowego nadleśniczy obowiązany jest czynić bezzwłoczne, a w szczególnie pilnych i ważnych sprawach telegraficzne doniesienia swej władzy przełożonej.

Art. 198. Żądania interesantów, odnoszące się do spraw gospodarki nadleśnictwa, może nadleśniczy spisać w formie protokółu.

Nadleśniczy obowiązany jest protokół taki spisać, jeżeli chodzi o publiczne dobro, lub zażalenie na podwładny personel.

Art. 199. Te zarządzenia innych władz, wyroki i t. p. akty, przeciw którym może zajść potrzeba wniesienia sprzeciwu, powinno nadleśnictwo przedstawić natychmiast Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych, a w sprawozdaniu wymienić datę, kiedy zarządzenie wpłynęło.

Art. 200. Umowy, listy kupieckie, protokóły akordowe należy wpisywać do osobnego notatnika, sporządzając odbitkę kalkową, którą przedstawiać należy Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych; na żądanie interesanta wolno sporządzić i wydać mu również jedną odbitkę należycie zatwierdzonej umowy.

Art. 201. Dziennik czynności, kasowy, inwentarz i inne księgi nadleśniczy powinien prowadzić w myśl przepisów prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach, a księgi gospodarcze i pamiętnik według postanowień instrukcji dla urządzenia lasów.

Art. 202. Wnioski o uproszczenie prac biurowych, opracowane przez nadleśniczego lub innych urzędników, należy przedstawić Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych.

Art. 203. Wszelkie akta, t. j. rozporządzenia, pisma, wchodzące do nadleśnictwa, oraz sprawozdania, wnioski i wszelkie pisma wychodzące ma-

ją być wpisane w chronologicznym porządku pod liczbą kolejną do dziennika pism urzędowych (korespodencyjnego, podawczego) na przepisanych drukach.

Art. 204. Załatwione pisma i akta należy zszywać porządnie w zeszyty i składać do archiwum, rozdzielając je stosownie do ich treści na poszczególne działy według obowiązującego schematu (wzór № 25).

Art. 205. Akta bardzo ważne, dokumenty, kontrakty i sprawy poufne powinien nadleśniczy przechowywać i na klucz zamykać w osobnem przechowaniu.

Aktów dawnych nie wolno niszczyć bez wyraźnego zarządzenia Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych, chociażby niewątpliwie były zbyteczne.

XXXVIII. INWENTARZ.

Art. 206. Wszelkie akta, księgi administracyjne i rachunkowe, operaty planów gospodarczych, mapy leśne, oraz dzieła naukowe, jak również narzędzia i przybory taksacyjne, miernicze i rysunkowe, miary, wagi, oraz wszelkie sprzęty i przedmioty skarbowe nadleśniczy winien utrzymywać w stosownem zachowaniu z zabezpieczeniem od uszkodzenia.

Art. 207. Za wszelkie uszkodzenia lub zniszczenia, z nieumiejętnego lub nieostrożnego użycia pochodzące, oraz za uronienia winny jest odpowiedzialny.

XXXIX PRZEPISY KOŃCOWE.

Art. 208. Nadleśniczy powinien dokładnie spełniać połączone ze swem stanowiskiem obowiązki, oraz wszelkie rozporządzenia Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych i polecenia służbowe upoważnionych do ich wydawania delegatów władz przełożonych, którzy mają prawo do wglądania we wszelkie czynności urzędowe, do żądania wyjaśnień, czynienia uwag i usuwania usterek.

Art. 209. Jeżeli nadleśniczy sądzi, że pewne rozporządzenie jest niezgodne z obowiązującemi przepisami lub obawia się, że wykonanie wywrze szkodliwy wpływ na prawidłowy tok gospodarki, wówczas winien wnieść do Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych pisemne przedstawienie z uzasadnionym wnioskiem co do odmiennego załatwienia sprawy. Jeśli jednak Zarząd Okręgowy Dóbr Państwowych nie uwzględni tego wniosku, lecz poprzednie rozporządzenie potwierdzi, wówczas nadleśniczy wykona je jaknajdokładniej.

Art. 210. Wykroczenia przeciw postanowieniom niniejszej instrukcji będą karane po zbadaniu zarzutów i stosownie do przewinienia w drodze porządkowej, dyscyplinarnej lub karnej.

Art. 211. Dotychczasowe przepisy, o ile ściągają się do przedmiotów niniejszą instrukcją objętych, ustają w swej mocy.

Warszawa, dnia 29 listopada 1919 r.

Kierownik Ministerstwa Rolnictwa
i Dóbr Państwowych: *Z. Chmielewski*

Naczelnik Głównego Zarządu i Dóbr Państwowych:
J. Miklaszewski

PRZEPISY

w przedmiocie gatunkowania, pomiaru i oznaczania wartości drewna i innych płodów leśnych oraz obliczania cen najmu i robót wymiarowych (akordowych), przy wyróbce drewna w lasach państwowych.

Dla utrzymania jednostajności zasad przy rozgatunkowaniu drewna, układaniu poszczególnych jego sortymentów w jednostki pomiarowe, oraz wymierzaniu i obliczaniu ich objętości i wartości należy trzymać się ściśle przytoczonych poniżej przepisów.

I. JEDNOSTKA MIARY.

Art. 1. Zasadniczą jednostką miary dla oznaczania miąższości drewna jest jeden metr sześcienny, w którym wyrażać należy ilość litej (zbitej, stałej)masy drzewnej każdej poszczególnej sztuki drewna użytkowego.

Art. 2. Gdy objętość metra sześciennego nie jest należycie wypełniona masą drzewną, wtedy posługiwać się należy inną jednostką, zwaną sterem lub metrem przestrzennym, w którym oblicza się sortymenty opałowe i słabsze użytkowe, układane w t. zw. sągi, czyli stosy materjałowe.

Art. 3. Metr sześcienny litej masy drzewnej, czyli t. zw. metr sześcienny miąższości oznaczać należy przez m^3, a metr przestrzenny, czyli t. zw. metr sześcienny objętości przez m. p.

Art. 4. Ilość rzeczywistej litej masy drzewnej, mieszczącej się w jednym metrze przestrzennym, wykazują współczynniki zamienne, czyli t. zw. zamienniki miary przestrzennej.

II. SORTOWANIE DREWNA.

A. Podział masy drzewnej stosownie do części drzewa, z której pochodzi.

Art. 5. Masa drewna ze względu na części drzewa, z których ona pochodzi, dzieli się na następujące zasadnicze sortymenty:

a) **Grubizna.** Jest to nadziemna masa drzewna bez pniaka i korzeni wraz z gałęziami i wierzchołkiem aż do 7 cm. średnicy włącznie z korą.

b) **Drobnica**, do której należy pozostała nadziemna masa drzewna poniżej 7 cm. średnicy aż do najcieńszych gałązek.

c) **Karpina**, do której zalicza się podziemną masę drzewną wraz z pozostałą po ścięciu drzewa częścią strzały.

B. Gatunkowanie drewna podług rodzaju i sposobów jego użycia.

Art. 6. Drewno wszelkiego rodzaju drzew leśnych stosownie do jego wewnętrznych przymiotów oraz jego przyrodzonych użytecznych własności i zależnie wogóle od celu, do jakiego ma służyć, dzieli się na: 1) **użytkowe** i 2) **opałowe**.

1. Drewno użytkowe.

Art. 7. Drewno użytkowe stosownie do wymiarów, sposobu jego układania i części pnia, z którego pochodzi, dzieli się na: a) długopienne, b) sągowe i wiązankowe oraz c) korę użytkową.

a) Drewno użytkowe długopienne.

Art. 8. Drewno użytkowe długopienne dzieli się podług stopnia swej grubości na: 1) drewno użytku wielkiego, czyli t. zw. **drewno użytkowe grubsze** i 2) drewno użytku małego, czyli t. zw. **drewno użytkowe cienkie** (żerdziowe lub żerdzina).

Art. 9. **Drewno użytkowe grubsze** jest to drewno, które pochodzi głównie z pnia, a przynajmiej z jego przeważnej części i które w odległości jednego metra od odziemka wykazuje średnicę większą, jak 14 cm.

Art. 10. Drewno użytkowe grubsze powinno być rozgatunkowane stosownie do długości na następujące sortymenty:

a) **Dłużyce.** Są to strzały w całych długościach, lub ich wyrzynki dłuższe, aniżeli 8 metrów i grubsze, aniżeli 14 cm. w odległości 1 m. od odziemka.

b) **Kłody.** (Kloce, tramy, bloki) Są to sztuki drewna użytkowego w stanie okrągłym, nie przekraczające 8 metrów długości przy średnicy powyżej 14 cm. mierzonej w odległości 1 metra od odziemka.

Art. 11. Zarówno dłużyce jak i kłody sortuje się podług stopni grubości na klasy grubości, a w klasach grubości na tyle gatunków, ile jest gatunków drzew.

Art. 12. Przy dłużycach i kłodach pozyskanych ze szlachetniejszych gatunków drzew liściastych, jak: dąb, jesion, klon-jawor i wiąz odróżniać należy następujące klasy grubości:

I-a klasa o średnicy zrównanej (t. j. mierzonej w środku długości) . . od 51 cm. w górę.
II-a „ . . . . „ 41 cm. do 50 cm.
III-a „ . . . . „ 31 „ „ 40 „
IV-a „ . . . . „ 21 „ „ 30 „
V-a klasa . . . . do 20 cm.

Art. 13. Gatunki pozostałych drzew liściastych i wszelkie gatunki drzew iglastych tworzą 4 następujące główne klasy grubości, a mianowicie:

I-a klasa o średnicy zrównanej (t. j. mierzonej w srodku dług.) . . . . od 41 cm. w górę.
II-a „ . . . . od 31 cm. do 40 cm.
III-a „ . . . . . . , ... „ 21 „ „ 30 „
IV-a „ . . . . , ... do 20 „

Art. 14. Drewno użytkowe cienkie, czyli t. zw. żerdziowe (żerdzina) Tu należą słabsze sortymenty drewna użytkowego, jak żerdzie, łaty, koły, tyki, i półtyki chmielowe, tyczki do grochu, obręcze, laski i t. p. materjały drobnoużytkowe, mające w odległości 1 metra od grubszego końca 14 cm. średnicy, lub mniej aż do najcieńszych rozmiarów.

Co do grubości rozróżniają się dwa gatunki żerdzi:

a) **żerdzie grubsze,** t. jest takie, których średnica w odległości 1 m. od grubszego końca ma więcej jak 7 cm., nie przekraczając jednakże 14 cm.

b) **żerdzie cienkie,** t. j. te, które mają 7 cm. średnicy i mniej w tejże odległości od odziemka, jak i żerdzie grubsze.

Art. 15. Żerdzina dzieli się następujące klasy grubości, względnie sortymenty:

Do żeidzi grubszych należą:

Żerdzie I-ej klasy . . . . 13—14 cm. grube
„ II-ej „ . . . . 10—12 „ „
„ III-ej „ . . . . 7—9 „ „
Koły łupane i okrągłe do płotków przy robotach regulacyjnych . . . . . 7—11 „ „

Do żerdzi cienkich zaliczają się:

Żerdzie IV-ej klasy . . . . 4—6 cm.
„ V-ej „ . . . . do 3 „
Pale do drzewek . . . . 5—6 „
Kołki do faszynady . . . . 5—7 „
Grube tyki na obręcze . . . . 4—5 „
Średnie . . . . 2—4 „
Cienkie . . . . 2 „
Laski . . . . 2—3 „
Stroisz iglasty . . . . 1 cm.

b) Drewno użytkowe sągowe i wiązankowe.

Art. 16. Drewno użytkowe sągowe i wiązankowe jest to drewno przeważnie rękodzielne i narzędziowe ułożone w sągi czyli stosy t. zw. materjałowe lub powiązane w pęki i wiązki najczęściej w całych długościach.

Art. 17. Drewno ułożone w stosy użytkowe, dzieli się na następujące sortymenty: **szczapy,** czyli **łupki użytkowe**, **wałki użytkowe** i **chróst użytkowy.**

Art. 18 Szczapy użytkowe. Jest to drewno łupane lub darte, zdatne do wyrobów snycerskich, tokarskich, bednarskich, kołodziejskich, gonciarskich i wszelkich innych wyrobów z materjałów łupnych [jak np. materjał na wyrob gontów, klepek, szprych, dzwon na piasty, styliska (rękojeści, trzony) do szufli, motyk, siekier i t. p. narzędzi].

Szczapy użytkowe dzielą się jeszcze stosownie do grubości na 2 klasy, a mianowicie:

a) **Szczapy użytkowe I-ej klasy,** do której należą doborowe, gładkie i bez żadnych wad łupki lub kręglaki, wyrabiane z łatwo i prosto łupiących się klocków, mających co najmiej 25 cm. średnicy w cienkim końcu.

b) **Szczapy użytkowe 2-ej klasy,** do której zaliczają się łupki lub kręglaki, pochodzące z klocków, mających od 14 cm. do 24 cm. włącznie średnicy w cienkim końcu.

Art. 19. Wałki użytkowe. Są to niższe gatunki drewna okrągłego, mającego od 7-miu do 14-tu cm. średnicy w cienkim końcu.

Art. 20. Chróst użytkowy. Jest to drewno użytkowe, pochodzące z najsłabszych pni, względnie ich części, mających do 7 cm. średnicy w grubszym końcu. Do chróstu użytkowego należą takie rozpowszechnione sortymenty jak: łaty łupane lub okrągłe, dranice, cienkie tyczki i pręty łupane i okrągłe do płotów żerdzianych, dranicowych i chróstowych, pręty do plecenia hurt i innych użytków, gałęzie brzozowe na miotły, faszyna, witki do wiązania kiszek i t. p. materjał faszynowy do budowy tam, grobli i innych budowli regulacyjnych na rzekach i potokach.

c) Kora użytkowa.

Art. 21 Kora użytkowa jest to zdjęta z pnia i gałęzi kora, przydatna do garbowania skór, lub innych celów technicznych.

Art. 22. Dębowa kora użytkowa dzieli się przedewszystkiem ze względu na mniejszą lub większą zawartość materjałów garbnikowych na starą i młodą, a następnie dopiero na zupełnie gładką, półgładką i chropowatą.

Art. 23. Kora zupełnie gładka, szklisto-błyszcząca pochodzi z młodych dębczaków, mających do 12 cm. średnicy odziemkowej.

Art. 24. Kora półgładka czyli t. zw. gałązkowa. Jest to kora zdzierana z grubszych odrośli i żerdzi dębowych, mających od 13 do 24 cm. średnicy odziemkowej.

Art. 25. Kora chropowata. Jest to kora brana ze strzały, konarów i gałęzi wszystkich tych pni, które mają więcej niż 24 cm. średnicy odziemkowej.

2. Drewno opałowe.

Art. 26. Drewno opałowe jest to, które ze względu na gatunek, nieregularny wzrost lub wady nie może być użyte na żaden inny cel, jak tylko na opał.

Art. 27. Drewno opałowe stosownie do swej wielkości, kształtu, części pni, z których pochodzi i jego mocy cieplikowej dzieli się na następujące sortymenty, a mianowicie:
1) szczapowe I-go i II-go gatunku, 2) krąglakowe, 3) gałązkowe, 4) chróstowe, 5) karpowe, 6) wióry i trzaski, 7) odpady, 8) zbieranina i 9) leżanina.

Art. 28. Drewno szczapowe I-go gatunku. Ta kategorja opału obejmuje zupełnie zdrowe równe polana, łupki, czyli szczapy, pochodzące z połupania wyrzynków pni o minimalnej średnicy 18. cm. w cienkim końcu i jednometrowej długości. Szczapy sękate powinny być gładko przy pniu z sęków obcięte. Sęki małe o średnicy poniżej 5 cm. są dopuszczalne z warunkiem, aby przeciętnie na 1 metrze bieżącym nie było więcej niż dwa sęki w szczapach z drewna miękkiego i 1 sęk w łupkach z drewna twardego.

Art. 29. Drewno szczapowe II-go gatunku. Tu należą zdrowe szczapy, których twardziel lub biel jest najwyżej do $1/5$ własnej pojemności nadpsuty. Pochodzą one z połupania odcinków pni o minimalnej średnicy 14. cm. w cienkim końcu i również jednometrowej długości. Drewno szczapowe dzieli się na wyżej wymienione 2 gatunki tylko w lasach znajdujących się w najpomyślniejszem położeniu co do łatwego i korzystnego spieniężenia drewna opałowego.

Art. 30. Drewno krąglakowe, czyli t. zw. oblaki lub wałki. Ten gatunek pochodzi ze strzał młodych, względnie ich odcinków i gałęzi, które w okrąglakach długości przepisanej układają się w stosy bez łupania. Okrąglaki powinny mieć od 7 do 14 cm. włącznie grubości w cienkim końcu.

Drewno używane do wyrobu tego sortymentu opałowego może być najwyżej w $1/5$ własnej pojemności nadgniłe. W lasach położonych korzystnie pod względem zbytu i wartości drewna, ten gatunek opału sortuje się jeszcze na okrąglaki grube od 10 do 14 cm. i okrąglaki cieńsze od 7 do 10 cm. średnicy.

Art. 31. Drewno gałązkowe. Tu należy wszelkie drewno wyrabiane z cienkich strzał i ich części, konarów i gałęzi niełupanych, mających w cieńszym końcu od 3 do 6 cm. włącznie grubości i układanych w stosy.

Art. 32. Drewno chróstowe. W tem rozróżniamy stosownie do grubości dwa sortymenty: a) chróst gruby i b) chróst cienki.

Art. 33. Chróst gruby pochodzi z całych drzewek, odrośli i gałęzi od 3 do 6 cm. włącznie grubych w grubszym końcu i układa się w stosy (kupki) w całych długościach.

Art. 34. Chróst cienki, do którego należą najcieńsze drzewka, odrośle, oraz gałązki i wierzchy, pozostałe po wyróbce różnych sortymentów i mające mniej, niż 3 cm. średnicy w grubszym końcu.

Art. 35. Drewno karpowe czyli pniakowe (karpina). Ten gatunek drewna opałowego pochodzi z wykarczowanych zaraz po spuszczeniu drzewa, lub w kilka lat później pniaków, połupanych na drobniejsze kawałki najrozmaitszej długości i kształtów i mające mniej jak 20 cm średnicy w cienkim końcu. Karpina dobrze z ziemi oczyszczona układa się w stosy tych samych wymiarów, jak i stosy szczapowe i krąglakowe.

Art. 36. Wióry, trzaski, odrzynki. Są to kawałki drewna, odchodzące przy spuszczaniu siekierą i obróbce drewna. Układają się również w kupy podobnie do chróstu.

Art. 37. Odpady. Drewno opałowe, krótsze lub dłuższe, jak 1 m. lecz tak nieregularnie ukształcone, kręte i sękate, że zwykłemi narzędziami sążniarzy połupać się nie da, nie układa się w jednostki pomiarowe, lecz sprzedaje się na fury, jako odpady.

Art. 38. Odpady dzielą się na: odpady I-ej klasy i odpady II-ej klasy. Do I-ej należą kręte i nie dające się połupać części strzały do 3 m. długości. Do II-ej klasy zaliczają się wierzchołki i gałęzie niezdatne do wyrębu na opał do 3 m. długości.

Art. 39. Zbieranina. Najdrobniejszy opał (do 3 cm. średnicy) w stanie niewyrobionym w jednostki pomiarowe nazywamy zbieraniną do której należą również gałęzie i cienkie strzały zeschłe i na ziemię opadłe lub też łatwo odłamać się dające bez użycia ostrych narzędzi, tudzież kora i odłamki gałęzi, oraz choina i zgrabki.

Art. 40. Leżanina. Drewno, leżące dłuższy czas w lesie, nadpsute i zgniłe do połowy własnej pojemności nazywamy leżaniną, której nie układa się w stosy, lecz sprzedaje się na fury.

Art. 41. Wszystkie wyżej wymienione sortymenty drewna opałowego winny być jeszcze rozgatunkowane podług rodzaju drzewa i stanu zdrowia.

Art. 42. Co do rodzaju drzewa rozróżniamy 2 gatunki drewna opałowego: twarde i miękkie.

Art. 43. Do twardych gatunków drewna opałowego należą: buk, grab klon - jawor, klon pospolity, jesion, brzost, wiąz, olcha czarna i brzoza, a do miękkich: sosna, modrzew, świerk, jodła, wierzba, topola, osika i lipa.

Art. 44. Co do stanu zdrowia rozróżnia się a) **zdrowe drewno**, to jest takie, które najwięcej w $^1/_5$ swej pojemności jest nadpsute, b) **zbutwiałe,** to jest te, które najwyżej w 0,5 swej pojemności jest nadpsute, lub objęte próchnieniem, c) **zmurszałe,** to jest takie, którego więcej jak 0,5 pojemności jest zepsute, lub objęte zgnilizną.

III. POMIAR I OBLICZENIE MIĄŻSZOŚCI DREWNA UŻYTKOWEGO.

a. Drewno użytkowe grubsze.

Art. 45. Miąższość okrągłego drewna użytkowego grubszego

nie przekraczającego 8 metrów długości, oblicza się na podstawie długości i powierzchni przekroju poprzecznego w środku jego długości.

Art. 46. Dla oznaczenia powierzchni przekroju mierzy się średnicę w środku długości jarzemkiem (tastrem, klupą, lub fitą) w całkowitych centymetrach w miejscu obnażonem z kory i bez sęków w dwóch kierunkach najmniejszej i największej grubości. Z tych dwóch średnic oblicza się średnią arytmetyczną, czyli t. zw średnicę zrównaną i tę średnicę wpisuje się do wykazu odbiorczego.

Art. 47. Długość strzały mierzy się taśmą parcianą (lub stalową) w pełnych decymetrach, nie uwzględniając ułamków decymetrów. Jeżeli więc długość strzały wynosi np. 18m. 79 centymetrów, to należy wpisać do wykazu odbiorczego 18.7 m.

Art. 48. Miąższość drewna użytkowego dłuższego, aniżeli 8 metrów oblicza się podług metody sekcyjnej przez dzielenie strzały na 6 metrowe odcinki i wpisywanie do wykazu odbiorczego odmierzonych długości i średnicy zrównanej każdego odcinka i wierzchołka.

Jeżeli ostatni odcinek ma mniej, aniżeli 2 metry, wówczas dolicza się go do poprzedniego. Miąższość wierzchołków dłuższych, aniżeli dwa metry, atoli krótszych, aniżeli 6 metrów oblicza się na podstawie średnicy, mierzonej w połowie jego rzeczywistej długości.

Np.	dłużyce	15.6 m.	dzieli się na odcinki	6 m.	i	6 m	i	3.6 m.		
„	„	11	„ „ „ „ „	6	„	„	5	„		
„	„	13	„ „ „ „ „	6	„	„	7	„		
„	„	14	„ „ „ „ „	6	„	„	8	„		

Art. 49. Drewno bardzo wartościowe, a mianowicie: dębowe, jesionowe, jaworowe i wiązowe dzieli się na odcinki 3-metrowe, a ostatni jeżeli ma mniej, jak 2 m. dolicza się do poprzedniego.

Art. 50. Miąższość każdego odcinka odczytuje się z używanej w nadleśnictwie tabeli bryłowatości walców, a następnie wpisuje się ją z 2 znakami dziesiętnemi do tej klasy grubości, jaką wykazuje średnica zrównana i zmierzona w połowie danego odcinka.

Z dodania miąższości wszystkich odcinków wraz z wierzchołkiem otrzymuje się miąższość całego drewna użytkowego.

Art. 51. Wartość drewna użytkowego, którego miąższość w sposób w art. 45, 48 i 50 przewidziany oznaczono, oblicza się na podstawie cen jednostkowych, odpowiadających temu gatunkowi drzewa i tej klasie grubości, do jakiej należy średnica zrównana, zmierzona w połowie danego odcinka.

Zapisywanie wymiarów i wartości do wykazu odbiorczego należy prowadzić podług następującego wzoru:

№ kolejny odcinka lub pnia	Długość całego pnia lub odcinka w m.	Średnica zrównana pnia lub odcinka w cm.	Rodzaj drzewa	Miąższość całego pnia lub odcinka. W klasie grubości cm. do 20	21/30	31/40	41 i wyżej	Razem	Wartość pg. cennika $1 m^3$	Całego pnia lub odcinka
				Metrów sześciennych					M A R E K	
1a	6	38	sosna			0,68)		1.19	100	119.—
1b	6	33	„			0,51)				
1c	6	29	„		0,40)			0·52	80	41.60
1d	3,2	22	„		0,12)					
					0,52	1,19		1,71		160,60
2a	3	21	dąb		0,10			0.10	120	12,—
2b	3	19	„	0,09)				0.17	80	13,60
2c	4	16	„	0,08)						
				0,17	0,10			0,27	120	25,60

b. Drewno użytkowe cienkie.

Art. 52. Drewno żerdziowe czyli t. zw. drobnoużytkowe należy sortować według średnicy, mierzonej w odległości 1 m. od grubszego końca i wpisywać do wykazu odbiorczego ilość sztuk, złożonych przy numerze kolejnym, zaś miąższość ich obliczać według następujących wartości zamiennych:

100 sztuk żerdzi	13—14	cm. grub.		= 9.00	m³.
„ „ „	10—12	„ „		= 6.00	„
„ „ „	7— 9	„ „		= 3.00	„
„ „ „	4— 6	„ „		= 2.00	„
„ „ „ do	3	„ „		= 0.05	„
„ kołów łupanych i okrągłych do płotków przy budowlach regulacyjnych	7—11	cm. grub.	1.5—2 m. dł.	= 1.00	m³.
„ kołków do faszynady	5— 7	„ „	1—1.3 „	= 0.10	„
„ pali do drzewek	5— 6	„ „	2— 3 „	= 1.00	„
„ kołów do grodzenia	6— 8	„ „	2 „	= 0.80	„
„ grub. obręczy	4— 5	„ „	3½—6½ „	= 0.60	„
„ średn. „	2— 4	„ „	2— 3½ „	= 0.25	„
„ cienk. „	2	„ „	1— 2 „	= 0.10	„
„ lasek „	2— 3	„ „	1.2—1.6 „	= 0.10	„
„ stroiszu				0.02	„
„ choinek				0.50	„

c. Drewno użytkowe sągowe i wiązankowe.

Art. 53. Szczapy użytkowe należy układać między pale w regularne równoległościany, czyli t. zw. sągi lub stosy materjałowe, przeważnie 1 lub 2 metr. długości dla obrachowania masy drewna w nich zawartego.

Art. 54. Wałki użytkowe podobnie do szczap należy układać w stosy materjałowe 1 metr. przestrzenny, lub więcej obejmujące.

Art. 55. Chróst użytkowy należy ustawiać w stosy, lub kupy(strachy) w całych długościach, albo wiązać w pęki i wiązki, te zaś układać na kopy, setki lub też sterty, klatki, albo koziołki i stosy stosownie do zwyczajów miejscowych.

Art. 56. Jednym z najbardziej rozpowszechnionych sortymentów chróstu użytkowego jest faszyna. Są to pęki rozmaitych gatunków drzew, z których każdy ma od odziemka aż do trzeciego wiązania 3 metr dług. (prócz wierzchołka) i 32 cm. grubości w średnicy, mierzonej przy średniej witce. Każda taka faszyna powinna być w trzech miejscach, a to w odległości 30 cm. od odziemka, a następnie co 1.35 m. świeżą i giętką witką silnie przewiązana.

Art. 57. Objętość stosa materjałowego, złożonego zarówno ze szczap i okrąglaków, jak i chróstu obliczać należy w ten sam sposób, jaki został przepisany w art. 79 dla oznaczenia objętości stosów przy drewnie opałowem.

Art. 58. Przy obliczaniu miąższości drewna użytkowego, ułożonego należycie w metrze przestrzennym, lub innej mierze objętościowej, należy stosować następujące przeciętne wartości zamienne.

1 mp. szczap użytkowych I-ej klasy	= 0.80 m³.
1 „ „ „ II-ej „	= 0.75 „
1 „ wałków „	= 0.75 „
1 „ chróstu użytkowego	= 0.20 „
1 wiązka faszyny 3 m. dł. 32. cm. grub. w średnicy, zmierzonej przy średniej witce	= 0.06 „
1 wiązka faszyny 4 m. dł. i tej samej gr.	= 0.08 „
1 „ korzeni sosn. 3—4 m. dł. i 1 m. w obwodzie, czyli 32 cm. grub.	= 0.05 „
1 „ gałęzi brzozowych na miotły 0.9—1.3 m. długości i 32 cm. grub.	„ = 0.010 „
1 „ wici 0.9—1.6 m. dł. i 32 cm. grub.	= 0.015 „
1 „ tarniny do warzelni soli 20 cm. gr. „ 1.9 m. długości	„ = 0.010 „
Pręcie wierzbowe 7 mm. grub. w wiązkach 1—2m. dł. i 1 m. w obwodzie czyli 32 cm. gr.	= 0.031 „
„ 7—10 mm. grub. 1.6—2.4 m. dług. i 32 cm. gr.	= 0.041 „
„ 10—15 „ „ 2.2—2.8 „ „ „ „ „	= 0.048 „
Powyżej 15 mm. „ 2.5—3.5 „ „ „ „ „	= 0.054 „
Pręcie niesortowane	= 0.044 „

Art. 59. Kora użytkowa. Wyróbka kory użytkowej uskutecznia się na miarę objętościową lub wagę w stanie świeżym lub wyschniętym.

Art. 60 Zebrana w płatkach kora dębowa wiąże się w pęki do ½ centnara ważące, lub układa się w stosy metryczne lub sągi kubiczne stosownie do zwyczajów miejscowych.

Art. 61. Kora świerkowa w zwojach układa się zazwyczaj w stosy 2 m. długie i 1 m. wysokie. Najlepsze wymiary zwojów są 1 m. dlug. i 30 cm. szerok.

Art. 62. Dla zamiany miary objętościowej lub wagi na masę kubiczną należy stosować następujące współczynniki zamienne, a mianowicie:

SORTYMENT	1 m³ waży kilogramów	100 kg. zawierają m³.	1 m. p., a względnie 100 wiązek ważą Kg.	1 m. p., a względnie 100 wiązek zawierają m³
Dąb a) w metrach przestrzennych				
Stara kora czyszczona w płatkach . , .	768	0.130	289	0.376
„ „ nieczyszczona	691	0.149	290	0.419
Młoda kora gładka szklisto-błyszcząca . .	881	0.113	—	—
„ „ półgładka	840	0.110	—	—
„ „ chropowata	804	0.124	—	—
b) w wiązkach.				
Stara kora nieczyszczona surowa	887	0.113	1898	2.070
„ „ wyschnięta	779	0.128	1250	1.604
Młoda kora surowa w wiązkach 1 m. dług. i 1 m. w obwodzie	874	0.114	1911	2.185
„ „ wyschnięta w wiązkach 1 m. dł. i 1 m. w obwodzie	764	0.130	1131	1.480
„ „ surowa w wiązkach 2 do 3 m. dł.	916	0.109	4370	4.775
„ „ wyschnięta	851	0.117	2850	3.354
Świerk. a) w metrach przestrzennych				
Stara kora nieczyszczona, surowa w zwojach	837	0.120	227	0.272
„ „ wyschnięta	751	0.130	111	0.147
b) w wiązkach				
„ „ „ surowa w zwojach .	784	0.127	2989	3.8J5
„ „ „ „ wyschnięta . .	757	0.132	1150	1.517
Jodła. w metrach przestrzennych				
„ „ nieczyszczona, surowa w płatkach	864	0.116	440	0.509
„ „ wyschnięta	733	0.136	312	0.425

IV. WYMIARY I OBLICZENIA MIĄŻSZOŚCI DREWNA OPAŁOWEGO

a. Ustawienie stosów.

Art. 63. Drewno szczapowe, krąglakowe i gałązkowe należy wyrabiać w jednometrowej długości i układać w sągi, czyli t. zw. stosy pew-

nej ustanowionej objętości od 1 do 4 mp. Najwygodniejsze tak pod względem ustawienia, jak i rozbierania są stosy 2 m. długie, a 1 m. szerokie.

Art. 64. Stosy wystawiać należy osobno dla każdego rodzaju drzew, dla którego w cenniku oznaczone zostały odmienne ceny jednostkowe i osobno dla każdego sortymentu, na jakie zostało rozgatunkowane drewno opałowe, t. j. osobno szczapowe, kręglakowe, gałązkowe, karpowe i t. p.

Art. 65. Szczapy, okrąglaki i gałązki układa się w stosach między 2 drążkami mocno i prostopadle w ziemię wbitemi i na podkładkach od spodu stosu, zwłaszcza na terenie nizkim, podmokłym lub na podmoknięcie narażonym.

Na terenie nierównym trzeba ustawiać stosy tak, aby leżały, ile możności, poziomo. Front czyli czoło stosu powinno tworzyć gładką powierzchnię, a na bokach, t. j. przy drążkach szczapy powinny być ułożone licem.

Art. 66. Należy unikać opierania ustawionych stosów o stojące drzewa, jak również jeden o drugi, gdyż przy rozbieraniu stosy łatwo się rozsypują.

Art. 67. Przy ustawianiu stosów na powierzchni pochyłej należy mierzyć ich wysokość nie pionowo, lecz pod kątem prostym do linji nachylenia.

Art. 68. Stosy ustawiać się powinno przy ścianie zrębu pod stojącym lasem, na linjach gospodarczych, oddziałowych i t. p., w miejscach otwartych, przewiewnych, suchych i każdego czasu dostępnych.

Art. 69. Dla ułatwienia odbiórki, zwózki i kontroli stosy winny być ustawione w długie nieprzerwane szeregi, lub rzędy, które na końcach winny być mocno zastrzałami podparte.

Każdy stos w rzędzie należy widocznie od innych przedzielić, aby można było wyraźnie ustawione stosy przeliczyć i aby po zabraniu jednego, następny nie rozsypywał się.

Art. 70. Każdy stos bez względu na ilość zawartych w nim metrów sześciennych powinien otrzymać swój numer, który wraz z cechą młota właściwego leśniczego odbija się przy stosach szczapowych, kręglakowych i karpinowych, na wysuniętem o 10 cm. ze środka stosu polanie, przy odbiorze od rębaczy.

Przy stosach kręglakowych i gałązkowych odbija się numer na drążku z prawej strony.

Art. 71. Szczapy, kręglaki i gałęzie skrzywione tak silnie, że utrudniają układanie, nie powinny znajdować się w stosach drewna opałowego.

Art. 72. Karpinę układać należy w stosy przeważnie tych samych wymiarów, co szczapy i okrąglaki.

Art. 73. Chróst gruby układać należy bez względu na długość w stosy, czyli t. zw. kupy, lub strachy w ten sposób, ażeby kupa od frontu, czyli czoła miała 1 lub 2 m² przekroju, lub też należy wiązać we wiązki w ten sposób, ażeby każda wiązka miała jeden metr w obwodzie.

Chróst gruby układa się zwykle w całej długości w stosy dwa lub 1 m. szerokie i 1m. wysokie.

Art. 74. Chróst cienki układa się również w stosy lub wiąże się we wiązki podobnie do chróstu grubego, którego miąższość normuje się według szerokości i długości stosów.

Stosy ułożone z chróstu cienkiego mają zazwyczaj wymiary następujące: 1 lub 2 m. szerokie, 2 lub 3 m. długie i 1 m. wysokie, nie licząc w to nadmiaru na wysokość.

Art. 75. Wióry, trzaski czyli drzazgi układać należy również w stosy o pewnych wymiarach, których wielkość zależy od zwyczajów okolicy. Zwykle ustawia się stosy w wymiarach następujących: szerokość 2 m. długość 2 lub 3 m. i wysokość 2 lub 3 m., nie licząc w to nadmiaru na wysokość na uschnięcie i uleżenie się wiórów w stosach.

Art. 76. Przy numeracji stosów ułożonych z chróstu, wiórów, trzasek odbijać należy numer i cechę właściwego leśniczego przy odbiorze stosów od rębaczy na kołkach wbitych w ziemię z prawej strony od czoła stosu a przy wiązkach na specjalnie w tym celu osadzonych palikach, z prawej strony wiązki, sterty, stosu, lub innej jednostki obiegowej.

Art. 77. Drewno opałowe powinno być ułożone w stosy ścisle i szczelnie, z dodaniem pewnego nadmiaru na wysokość,, aby po uschnięciu i uleżeniu się drewna, stosy zachowały jeszcze przepisaną miarę objętości. Na długość i szerokość stosu nadmiaru liczyć nie należy.

Nadmiar na wysokość wynosić winien:

przy zwyczajnych stosach szczapowych, krąglakowych i gałąz.	5 %
„ krzyżowych stosach szczapowych	15 %
„ karpinowych	15 %
przy chróstowych grubych stosach	20 %
„ „ cienkich stosach, wiórach i trzaskach . . .	25 %

Ceny wymienione w cenniku obowiązującym za jeden mp. odnoszą się do stosów z przepisanym nadmiarem.

Art. 78. Gdyby układanie chróstu, gałęzi, karpiny, wiórów, trzasek choiny, odkrzosu i t. p. odpadków opałowych w stosy, lub inne jednostki pomiarowe, jak również i wiązanie w pęki z powodu zwyczajów miejscowych, braku robotnika, nizkiej ceny, słabego odbytu lub innych okoliczności napotykało na większe trudności, w takim wypadku nadleśnictwo winno uskuteczniać wydatek tych sortymentów na wozy, samociążki i t. p. jednostki obiegowe, których zamianę na metry przestrzenne, względnie sześcienne należy oprzeć na podstawie próbnych wymiarów i miejscowych doświadczeń.

b. Obliczenie objętości stosów opałowych i ilości masy drzewnej zawartej w metrze przestrzennym.

Art. 79. Objętość stosów opałowych obliczać należy w metrach przestrzennych czyli sterach, mnożąc powierzchnię podstawy przez wysokość. Powierzchnię podstawy wynajduje się z pomnożenia szerokości przez długość.

Art. 80. Dla obliczenia miąższości wszystkich wyżej wymienionych sortymentów drewna opałowego, zawartego w wyrobionych i ułożonych stosach, wiązkach lub innych jednostkach pomiarowych, względnie obiegowych stosować należy następujące wartości zamienne;

1	m.p. drewna szczapowego	= 0.75	m^3.
1	„ „ krąglakowego grubego	= 0.70	„
1	„ „ „ cienkiego	= 0.60	„
1	„ „ gałązkowego	= 0.50	„
1	„ wiórów i trzasek	= 0.50	„
1	„ drewna karpowego	= 0.45	„
1	„ chróstu grubego	= 0.35	„
1	„ „ cienkiego	= 0.20	„
1	„ choiny, odkrzosu i zgrabek	= 0.15	„
100	wiązek chróstu g. 1 m. dł. i 32 cm. g.	= 2.60	„
„	„ „ cienk.	= 1.80	„
1	m.p. trzebionki do 4 cm. średnicy	= 0.15	„
1	„ „ od 5 do 8 cm. śred.	= 0.30	„
1	„ „ powyżej 8 cm. „	= 0.60	„
1	„ fura parokonna leżaniny	= 1.50	„
1	„ „ „ zbieraniny	= 0.90	„
1	„ kory opałowej	= 0.42	„

V. PODZIAŁ OBSZARU NADLEŚNICTWA NA KLASY WARTOŚCIOWE I KALKULACJA CEN.

Art. 81. Przy oznaczeniu ceny na różne sortymenty drewna użytkowego i opałowego należy mieć wzgląd na: rodzaj i gatunki drewna, na wymiary i wewnętrzną jego dobroć, na jednostkę miary, na ilość masy drzewnej, mieszczącej się w metrze przestrzennym, lub innej mierze objętościowej, na lesistość okolicy, stan jej ludności, stopień uprzemysłowienia, oraz na odległość od miejsca zbytu i środki komunikacyjne, tudzież na okoliczności, które wpływają na zbyt i ceny płodów leśnych.

Art. 82. Biorąc powyższe względy pod rozwagę, należy podzielić obszar nadleśnictwa na tyle klas wartościowych, ile jest odmiennych miejscowości pod względem cen i odbytu drewna, trzymając się zasady, aby klasa I zawsze najwyższą obejmowała cenę, a klasy następne II, III i t. d. stosunkowo niższe ceny.

Art. 83. Podział ten według obrębów, względnie okręgów, oddziałów lasu, lub miejscowych nazw obszarów, dla których oznaczone zostały odmienne ceny, należy wpisać do tabeli Nr. 1 podług wzoru Nr. 9 (załącznik do instrukcji służbowej dla nadleśniczych) w takim porządku, aby klasy najwyższej ceny pierwsze, a najniższej ceny ostatnie rubryki zajmowały.

Pod numerem każdej klasy wpisać należy nazwy i litery obrębów, względnie okręgów i oddziałów, lub miejscowe nazwy lasu, do których ona się stosuje.

W rubryce na uwagi przeznaczonej należy wymienić okoliczności, wpływające na stopniowanie cen podług miejscowości.

Proponując np. odległy obręb lub okrąg do najwyższej, lub najniższej klasy wartościowej' nadleśnictwo wpisuje jako uzasadnienie w uwadze: „zbyt w miejscu", lub „dobra droga wywozowa" i t. p.

Art. 84. Cenę drewna obliczać należy według następującego wzoru:

$$W = \frac{P}{1 + 0{,}0\ p} - r - t$$

w którym oznacza:

W .... wartość lub cenę kupna jednostki miary drewna

P .... przeciętną cenę sprzedażną lub targową tejże jednostki masy drewna loco najbliższa stacja załadowania,

r .... koszt wyróbki

t .... „ dostawy do stacji załadowania,

p .... stopę procentową od kosztów własnych, wyłożonych na kupno surowego materjału na pniu, na wyróbkę i dostawę do stacji załadowania i t. p.

Art. 85. W drukach tabel 2, 3, 4, 5 i 6 (wzór Nr. 9 załączników do instrukcji służbowej dla nadleśniczych) przewidziano 5 klas wartościowych. Jeżeli jednak warunki zbytu na obszarze nadleśnictwa są mniej więcej jednostajne, to ilość przyjętych klas można zmniejszyć, wytwarzając w niektórych wypadkach tylko jedną klasę wartościową.

Art. 86. Wymienione w tabelach Nr. 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 (wzór Nr. 9 załączników do instrukcji służbowej dla nadleśniczych) ceny drewna i innych płodów leśnych, obejmujących płody zwierzęce, roślinne i kopalne oraz różne użytki leśne, oznaczają tę minimalną ilość pieniężną, poniżej której drewno i wszelkie płody leśne sprzedawane być nie powinny bez specjalnego zezwolenia Zarządu Dóbr Okręgowego Państwowych.

Art. 87. Cenę zwierzyny należy zastosować do jej wagi, dobroci i ceny targowej mięsa zwierząt domowych.

Koszty ubicia zwierzyny nie powinny wchodzić do ceny samej zwierzyny, względnie dziczyzny.

VI. OBLICZANIE CEN ZAROBKÓW DZIENNYCH I AKORDOWYCH.

Art. 88. Obliczanie cen robocizny powinno być oparte na doświadczeniu, ile i jakiej roboty przez dzień robotnik wykonać może i na cenie najmu za dzień pieszy lub sprzężajny w okolicy praktykowanej.

Art. 89. Ceny za wyróbkę od jednego m^3 lub 1m. p., każdego gatunku drewna należy ułożyć na podstawie miejscowych doświadczeń, wykazując:

a) ile m^3, m. p. robotnik przeciętnej siły i wprawy w ciągu jednego dnia zdoła bez przeciążenia wyrobić,

b) ile w poblizkich miastach, miasteczkach i wsiach robotnik dziennie zarabia,

c) ile utrzymanie i życie robotnika kosztuje.

Przyjmuje się za średnią normę, że jeden robotnik przy zwyczajnych okolicznościach, może wyrąbać i ułożyć przez dzień w zrębie czystym:

1) drewna twardego: stosów szczapowych 1.7 mp., krąglakowych 2.5 m. p.

2) drewna miękkiego stosów szczapowych 2.5. m p. a krąglakowych 3.75 m p.

3) miękkiego drewna użytkowego grubszego, w dłużycach i kłodach, 3 m^3, a twardego 3,30 m^3.

Przy wyróbce drewna w zrębach częściowych i cięciach prześwietlających oraz w trzebieżach, jak również przy wyróbce drewna słabszego, sękatego z krótką i rozwiniętą w koronę strzałą, ilość wyrobionego materjału może zmniejszyć się do 25 %.

Art. 90. Jeżeliby przy wykonaniu okazało się, że robotnik nie może wyrobić w ciągu dnia ilości drewna w art. 89 przepisanej, lub że może wyrobić więcej, nadleśniczy powinien to przedstawić Zarządowi Okręgowemu Dóbr Państwowych z dowodami i wyrachywaniem na próbach opartem.

Warszawa d. 12 grudnia 1919 r.

Kierownik Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych

Z. Chmielewski.

Naczelnik Zarządu Głównego Dóbr Państwowych

J. Miklaszewski.

Tłoczono w drukarni S. Sobczyńskiego w Warszawie
z polecenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

WYKAZ AKT. Wzór Nr. 25 (art. 204).

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
I		STAN POSIADANIA I GRANICE	
	1	Ogólne zarządzenia, dotyczące obszaru, kupna, sprzedaży, zamiany i opodatkowania własności skarbowej w dobrach państwowych, oraz przekazywania gruntów skarbowych na potrzeby innych instytucji państwowych, użyteczności publicznej i Głównego Urzędu Ziemskiego dla celów reformy rolnej.	Dla utrzymania porządku w archiwum i układaniu załatwionych pism do akt należy umieszczać je w szafie z przegrodami, z których każda zawierać powinna wszelkie akta i księgi urzędowe, należące do jednego z wymienionych tutaj działów. O ile poszczególny dział obejmuje ilościowo obfity materjał archiwalny, niedający się pomieścić w jednej przegrodzie, należy przeznaczyć kilka przegród. Do działu I należy wszelka korespodencja, dotycząca zmian w powierzchni, względnie w stanie posiadania i tytule własności, urządzenia i uregulowania hipotek, utrzymania granic i stanu posiadłości gruntowej i budowlanej, oraz opodatkowania lasów na obszarze nadleśnictwa.
	2	Ogólne zarządzenia, dotyczące ustalenia i utrzymania stanu granic i ich regulacji.	
	3	Stan posiadania, obszar posiadłości państwowej, historyczne daty posiadłości, ustalenie i przepisanie tytułów własności majątków nieruchomych, ujawnienie wszelkiego rodzaju ograniczeń prawa własności i inne sprawy hipoteczne i tabularne oraz czynsze i dzierżawy wieczyste.	
	4	Przekazywanie gruntów na potrzeby innych urzędów państwowych i użyteczności publicznej, tudzież na cele kolonizacji i parcelacji.	
	5	Kupno, sprzedaż i zamiana gruntów, realności, lasów, młynów, propinacji i t. p. nieruchomego majątku skarbowego i prywatnego. Wykupno czynszów wieczystych. Regulacja szachownic i komasacja gruntów, oraz wszelkie inne sprawy, dotyczące wyłączenia obcych gruntów z lasów i zaokrąglenia posiadłości gruntowych. Wykazy stanu posiadłości i zachodzących w niej zmian. Plany regulacyjne, projekty scalenia i wywłaszczenia.	
	6	Utrwalenie, sprostowanie, uznanie, opisy i rewizja granic, wnioski w przedmiocie odgraniczenia i wykazy uskutecznionych odgraniczeń.	
	7	Spory graniczne i dochodzenia praw własności skarbowej.	
	8	Podatki państwowe i świadczenia na rzecz gminy, składki, posługi i powinności gminne, daniny, składki szkolne, należytości erekcjonalne i datki konkurencyjne.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
II		SŁUŻEBNOŚCI, CIĘŻARY i UPRAWNIENIA.	
	1	Ogólne zarządzenia, dotyczące nadania, ustalenia, wykonywania i zniesienia służebności oraz prawa wspólnego posiadania i używania gruntów i płodów.	Dla № 2 i 3 należy założyć akta dla poszczególnych rodzajów służebności, jakoto: prawa wolnego wrębu, pobierania drewna na naprawę budowli, ogrodzeń i opał, prawa pastwiska na pastewnikach, albo na ugorach, ścierniskach, łąkach i w lasach, wypasu trzody, grabienia ściołki, sianożęć, zbierania trawy, ściągania liści, z drzew, prawa rznięcia darni, wypalania smoły, zbierania żywicy, stanowisk i pojenia bydła, wybierania kamieni, kopania gliny, żwiru i piasku, prawa ścieku, przechodu, przegonu i wszelkich innych jakąkolwiekbądź nazwę noszących praw służebnościowych.
	2	Ustalenie, określenie rodzaju i rozmiaru wszelkich służebności, ciążących na lasach, gruntach i innej własności nieruchomej.	
	3	Tabele likwidacyjne i nadawcze, wpisy tabelowe i orzeczenia serwitutowe. Prawne ograniczenia zagospodarowania i użytkowania lasów.	
	4	Wykonywanie prawa wolnego wrębu i poboru drewna, ściółki i innych płodów leśnych, prawa pasania i użytkowania ze wszelkich innych służebności.	
	5	Spory, pretensję i rozszczenia serwitutowe oraz wszelkie sprawy, wynikające z przyznania, przekroczenia lub ograniczenia praw służebnościowych.	
	6	Plany uregulowania służebności, zniesienie służebności przez układ dobrowolny lub przymusowe wprowadzenie postanowień o zamianie służebności.	
	7	Wykonywanie uprawnień, przysługujących nadleśnictwom lub innej posiadłości państwowej, jak np. prawa używania dróg, bindug, spławu polowania, rybołóstwa i t. p.	
	8	Wspólności agrarne. Likwidacja, względnie regulacja gruntów wspólnych. Podział całkowity lub częściowy wspólnych pastwisk i innych gruntów, będących w posiadaniu wspólnem.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
III		POMIAR i URZĄDZENIE LASÓW.	
	1	Ogólne zarządzenia, dotyczące pomiaru, odgraniczenia i urządzenia lasów.	Do działu III należą ogólne instrukcje i zarządzenia, dotyczące pomiaru i urządzenia lasów, prowadzenia pamiętnika i ksiąg gospodarczych, oraz wszelkich prac pomiarowych, taksacyjnych i urządzeniowych.
	2	Pomiar, odgraniczenie, podział przestrzenny lasów, pomiar drzewostanów i t. p. sprawy, dotyczące robót pomiarowych, taksacyjnych i urządzeniowych w lasach nadleśnictwa.	
	3	Zestawienie obszaru, pomiary i rejestry pomiarowe, mapy pomiarowe, gospodarcze, drzewostanowe, siedliskowe i warstwicowe, przegląd statystyczny Nadleśnictwa. . . .	
	4	Ogólny opis, obliczenie etatu i operaty planów gospodarczych nadleśnictwa.. . .	
	5	Księga gospodarcza nadleśnictwa. . .	
	6	Pamiętnik Nadleśnictwa.	
	7	Tabele wydajności i wartości drzewostanów. Tabele sortymentów.	
	8	Rewizje urządzenia i układanie nowych planów gospodarczych.	
	9	Podział lasów na jednostki administracyjne i ochronne.	
IV		BUDOWNICTWO.	
	1	Ogólne zarządzenia dotyczące stawiania nowych i utrzymania istniejących budowli administracyjnych, mieszkalnych i gospodarczych w lasach państwowych.	Do №№ 1 2 należą ogólne przepisy i zarządzenia co do projektowania, sporządzania kosztorysów i projektów, wykonywania i odbioru wzniesionych lub napra-
	2	Ogólne zarządzenia dotyczące budowy, przeróbki i utrzymania środków przewozowych i komunikacyjnych oraz zakładów przemysłowych w lasach państwowych.	
	3	Inwentarz budowli lądowych, drogowych i wodnych oraz zakładów przemysłowych.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
	4	Generalne i roczne programy budowy. Wnioski, plany, projekty i kosztorysy dla stawiania, naprawy i utrzymania poszczególnych budynków leśnych, ich wykonanie, odbiór wzniesionych lub naprawionych budynków, operaty i kosztorysy wykonawcze, zabezpieczenie od ognia i szacowanie budynków.	wionych budowli, szacowania i ubezpieczenia od ognia, zawierania umów i przepisów dla przedsiębiorców robót budowlanych.
	5	Wnioski, plany, projekty i kosztorysy na budowę, naprawę i utrzymanie dróg, kolejek leśnych i innych środków przewozowych i komunikacyjnych, ich wykonanie, odbiór wykonanych lub naprawionych budowli, operaty i kosztorysy wykonawcze.	Do №№ 5 i 7 należą wszelkie sprawy co do budowy, naprawy i utrzymania kolejek leśnych, mostów, dróg, gościńców, dróg dowozowych, zrębowych, ścieżek, przegród, upustów, kanałów, ryz, żłobów, ubezpieczeń brzegów gruntów leśnych, urządzeń, budowli spławowych i wodnych.
	6	Wywłaszczenie nieruchomości na użytek dróg, kolejek leśnych i innych środków komunikacyjnych pod zakłady przemysłowe, rękodzielnicze i górnicze, oraz ograniczenia prawa własności.	
	7	Zabezpieczenie dróg do wywozu materjałów drzewnych. Subwencjonowanie dróg i kolejek leśnych.	
	8	Budowle wodne i ubezpieczenie brzegów gruntów leśnych. Budowle ochronne.	
	9	Wnioski, plany, projekty i kosztorysy w przedmiocie budowy nowych, naprawy i utrzymania istniejących tartaków i zakładów przemysłowych, ich wykonanie, odbiór wykonanych robót budowlanych, szacowanie budynków i urządzeń tartacznych i przemysłowych i zabezpieczenia ich od ognia.	
	10	Budowa linji telefonicznych i ich utrzymanie.	
	11	Kontrola robót budowlanych, sprawozdania techniczne, normy robocizny i materjałów używanych przy robotach budowlanych.	
	12	Sprawozdania merytoryczne i liczbowe rachunków budowy. Ewidencja funduszów budowlanych.	
	13	Zestawianie dat statystycznych z dziedziny robót budowlanych i komunikacyjnych.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
V.		SPRAWY NAUKOWO-DOŚWIADCZALNE.	
	1	Ogólne zarządzenia dotyczące prac i powierzchni doświadczalnych, oraz ochrony krajobrazu i utrzymania pomników przyrody.	
	2	Powierzchnie próbne, stacje i przestrzenie doświadczalne.	
	3	Zbieranie i gromadzenie dat statystycznych. Badania dotyczące biologji lasu i istoty gospodarstwa leśnego, spostrzeżenia i doświadczenia przyrodnicze, hydrologiczne, meteorologiczne, gospodarcze i taksacyjno urządzeniowe. Badanie nad technicznemi własnościami drewna, konstrukcja i wypróbowanie narzędzi i t. p.	
	4	Inwentaryzacja i ochrona osobliwości i zabytków przyrody, tworzenie rezerwatów, zakładanie parków ochronnych i ogólna ochrona krajobrazu i przyrody oraz zabytków sztuki i kultury.	
VI.		WNIOSKI CIĘĆ, POZYSKIWANIE I CENNIK DREWNA.	
	1	Ogólne zarządzenia dotyczące oznaczenia etatu rocznego, zestawienia wniosku cięć i zużytkowania materjałów.	
	2	Ogólne zarządzenia dotyczące wyznaczenia zrębów, trzebieży i czyszczeń, pomiaru, wyróbki i wywózki materjałów drzewnych oraz układania cen produktów leśnych, najmu i robót wymiarowych.	
	3	Wnioski cięć, ich wykonanie i wykazy uskutecznionych cięć.	
	4	Wyznaczanie, zakładanie i wykonanie rocznych zrębów, trzebieży i czyszczeń.	
	5	Wyróbka, sortymentowanie, pomiar, odbiór i wywózka materjałów drzewnych.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
	6	Wykazy odbiorcze użytków głównych.	
	7	Cennik na sprzedaż drewna i innych płodów i użytków leśnych, ceny najmu i robót wymiarowych.	
	8	Transport drewna lądowy i wodny. Koncesje na spław.	
VII.		WYDATEK DREWNA.	
	1	Ogólne zarządzenia normujące wydatek i spieniężanie drewna.	
	2	Wydatek drewna na potrzeby władz, urzędów i zakładów państwowych zarówno cywilnych, jak i wojskowych.	
	3	Wydatek drewna z lasu do własnych składów i zakładów przemysłowych.	
	4	Wydatek drewna na warunkach ulgowych.	
	5	Bezpłatny wydatek drewna z tytułu nadań, przywilejów, wsparcia i uposażenia oraz innych przyczyn.	
	6	Wydatek drewna dla celów odbudowy.	
	7	Sprzedaż drewna małemi partjami w drodze przetargu, lub z wolnej ręki.	
	8	Hurtowe sprzedaże drewna licytacyjne, protokólarne lub ofertowe.	
	9	Sprzedaże kory garbarskiej i opałowej.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
VIII.		ŁOWIECTWO I RYBOŁÓSTWO.	
	1	Ogólne zarządzenia dotyczące polowania, hodowli i ochrony zwierzyny oraz ryb.	
	2	Wnioski w przedmiocie użytków z łowiectwa i rybołóstwa.	
	3	Wyznaczanie terenów myśliwskich, ich wydzierżawianie, urządzanie i prowadzenie polowań. Nabywanie gruntów dla stworzenia, lub powiększenia terenów myśliwskich.	
	4	Pólka łowieckie, lizawki, karmienie zwierzyny.	
	5	Odstrzał, wykazy ubitej zwierzyny, sprzedaż zwierzyny, skór i rogów, strzałowe.	
	6	Ochrona zwierzyny łownej.	
	7	Przekroczenie ustawy łowieckiej i przepisów o polowaniu.	
	8	Odszkodowanie z tytułu szkód wyrządzonych przez zwierzynę w posiadłości prywatnej.	
	9	Wydzierżawienie rybołóstwa w stawach, jeziorach, rzekach i potokach.	
	10	Wykazy jezior, stawów, rzek i innych wód do połowu ryb przydatnych.	
	11	Nadzwyczajne wypadki z łowiectwa i rybołóstwa.	
IX.		UŻYTKI UBOCZNE.	
	1	Ogólne zarządzenia dotyczące użytków ubocznych.	
	2	Wnioski w przedmiocie użytków ubocznych i wykazy odbiorcze użytków ubocznych.	
	3	Sprzedaż ściółki leśnej, mchu, traw i trzciny.	
	4	Pobieranie dochodu z nasion drzew leśnych, grzybów i jagód.	
	5	Pozyskiwanie żywicy i soków drzewnych.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
	6	Pędzenie smoły i terpentyny, tlenie węgli i wypalanie popiołów.	
	7	Kopanie gliny, żwiru i piasku.	
	8	Użytkowanie pastwisk i łąk. Użytkowanie rolne zrębów i nowin leśnych.	
X.		GOSPODARSTWO PRZEMYSŁOWE.	
	1	Zbieranie i łamanie kamieni, wypalanie wapna i cegły, poszukiwanie i wydobywanie bursztynu, nafty, oleju i wosku ziemnego, węgli kamiennych, węgla brunatnego, rudy i innych płodów kopalnych. Listy odbiorcze ropy, wyprodukowanej na terenach państwowych i kontrakty tłoczniowe.	
	2	Eksploatacja torfowisk na użytek techniczny, rolno i leśno-gospodarczy.	
	3	Składy i magazyny państwowe.	
	4	Mechaniczna i chemiczna przeróbka drewna w tartakach i innych zakładach przemysłowych i ich roczna produkcja.	
	5·	Dzierżawa bindug, młynów, cegielni, kamieniołomów, szutrowni, budynków i letnisk.	
	6	Sprzedaż starych materjałów budowlanych i spieniężanie starego inwentarza martwego i żywego.	
XI.		GOSPODARSTWO WIERZBOWE.	
	1	Plantacje i założenie wierzbników.	
	2	Zbiór i spieniężanie pręcia koszykarskiego.	
	3	Koszty i dochody plantacyj wierzbowych.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
XII.		HODOWLA LASU.	
	1	Ogólne zarządzenia i przepisy w przedmiocie odnowienia, zakładania i pielęgnowania lasu.	
	2	Ogólne zarządzenia dotyczące wyłuszczarni i składów nasion leśnych.	
	3	Ogólne zarządzenia dotyczące sporządzenia wniosków kultur i ich wykonania.	
	4	Wnioski w przedmiocie odnowienia i pielęgnowania lasu, oraz meljoracji gruntów leśnych i wykazy uskutecznionych odnowień.	
	5	Suszarnie i wyłuszczarnie oraz składy nasion.	
	6	Produkcja i zakupno nasion i sadzonek leśnych.	
	7	Zalesienie nieużytków, torfowisk. Zabudowanie parowów i dzikich potoków, ustalenie i zalesienie wydm piaszczystych, oraz stałe zalesienie ochronne w ogólności. Nakazane zalesienia.	
	8	Premjowanie zalesień. Datki państwowe w sadzonkach i nasieniu na cele zalesienia w posiadłościach komunalnych i prywatnych. Państwowe rozsadniki leśne dla potrzeb gmin i właścicieli drobniejszych obszarów leśnych.	
XIII.		OCHRONA LASU.	
	1	Ogólne zarządzenia dotyczące ochrony lasów od nadzwyczajnych objawów szkodliwych ze strony przyrody organicznej i nieorganicznej.	
	2	Ochrona lasów od pożarów.	
	3	Ochrona lasów przed szkodami od dymów fabrycznych.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
	4	Ochrona lasów od owadów.	
	5	Ochrona lasów od zwierzyny, myszy i innych szkodników zwierzęcych.	
	6	Ochrona lasów od chwastów i nieużytecznych roślin, oraz grzybków pasożytniczych.	
	7	Ochrona lasów od wiatrów, upałów, suszy, wylewów, wód, gradu, śniegów, przymrozków i innych ujemnych wpływów atmosferycznych.	
	8	Ochrona pożytecznego ptactwa w lasach.	
	9	Ogólne zarządzenia dotyczące szkód i wykroczeń leśnych (kradzieży i przestępstw leśnych), oraz odpowiedzialność za szkody.	
	10	Dochodzenia szkód i wykroczeń leśnych, sprawy sądowe.	
	11	Wynagrodzenie szkody leśnej. Taksy do szacowania szkód i wykroczeń leśnych (taryfy do obliczania wysokości wynagrodzeń za wyrządzone szkody leśne). Lista, dziennik szkód i wykroczeń leśnych.	
	12	Ściąganie i umarzanie należności skarbowych z tytułu kradzieży i przestępstw leśnych.	
	13	Kontrola nakazów egzekucyjnych.	
	14	Wszelka korespondencja związana z dochodzeniem szkód i wykroczeń leśnych, ściąganiem i umarzaniem należności skarbowych.	
	15	Obrazy, opór stawiany straży leśnej i napady na personel leśny oraz użycie broni w obronie własnej.	
	16	Wszczynanie spraw przeciwko winnym pogwałcenia przepisów o ochronie lasów. Zarządzenia przeciw niszczeniu lasów komunalnych i prywatnych, oraz niedozwolonemu wykonywaniu użytków ubocznych. Uznanie, oznaczenie i wyłączenie lasów ochronnych i zajętych. Wykaz lasów ochronnych i zajętych. Karczunki i zamiany gruntów leśnych na inny rodzaj uprawy.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
XIV.		BUDŻET.	
	1	Ogólne zarządzenia dotyczące układania i wykonania budżetu.	
	2	Projekty zamierzeń budżetowych, zestawienie budżetu materjałowego i pieniężnego.	
	3	Wykonanie zatwierdzonych budżetów.	
XV.		RACHUNKOWOŚĆ I KASOWOŚĆ.	
	1	Ogólne zarządzenia i przepisy dotyczące prowadzenia rachunkowości i kasowości w nadleśnictwach państwowych.	
	2	Dziennik kasowy i czynności.	
	3	Obrachunki obrotu materjałów, asygnarjusze na sprzedaż materjałów drzewnych i użytków ubocznych.	
	4	Kwitarjusz dobrowolnych opłat za szkody, wykroczenia leśne, kwitarjusz zaliczek, kaucji, depozytów i innych wpłat.	
	5	Sprawdzanie obrotów pieniężnych i rewizja ksiąg materjałowych na użytki główne, uboczne i materjały z gospodarki ubocznej.	
	6	Dowody kasowe, korespondencja dotycząca czynienia wypłat i usprawiedliwienia się z czynności kasowych.	
	7	Wszelka inna korespondencja rachunkowa.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
XV		SPRAWY OSOBOWE.	
	1	Ogólne zarządzenia dotyczące instrukcji służbowych, spraw osobowych, przyjęcia na służbę, zaprzysiężenia, wprowadzenia w urzędowanie, uposażenia w gotówce i w naturze.	
	2	Listy imienne kandydatów, personelu urzędniczego i strażniczego.	
	3	Nominacje, przeniesienia, zwolnienia i urlopowanie personelu urzędniczego i strażniczego, zawieszanie w obowiązkach i wprowadzenie zastępców. Powołania do służby wojskowej, reklamacje i zwolnienia od służby wojskowej.	
	4	Przysięgi i przyrzeczenia służbowe.	
	5	Umundurowanie i uzbrojenie urzędników i straży leśnej.	
	6	Osady służbowe i deputaty opałowe.	
	7	Najem mieszkań, fundusze na utrzymanie koni, indemnizacja za brak osad służbowych, użytki uboczne urzędników i straży leśnej.	
	8	Pobory stałe, dodatki nadzwyczajne i drożyzniane.	
	9	Remuneracja i zapomogi dla urzędników i straży leśnej.	
	10	Emerytury, odprawy, zapomogi i renty dla wdów i sierot.	
	11	Koszta podróży i przeniesienia. Ryczałty na obchody i objazdy służbowe, oraz na utrzymanie kancelarji.	
	12	Zatrudnienia uboczne urzędników.	
	13	Nadzór nad personelem i utrzymanie karności służbowej, listy sprawowania się służby leśnej.	
	14	Sprawy dyscyplinarne i karcenie niższej służby leśnej.	
	15	Wprowadzenie w urzędowanie nadleśniczego i innych urzędników leśnych, oraz wprowadzenie do obowiązków niższej służby leśnej.	
	16	Przyjmowanie, kształcenie i egzaminowanie praktykantów leśnych.	
	17	Praktyczne kształcenie niższej służby leśnej.	
	18	Zwiedzanie lasów przez urzędników inspekcyjnych.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
XVII.		SPRAWY ROBOTNICZE.	
	1	Zasadnicze grupy robotników leśnych.	
	2	Regulowanie płacy. Wynagrodzenie robotników i ustalanie warunków pracy, normy płac zarobkowych w zakładach i lasach państwowych.	
	3	Stałe zapomogi miesięczne i nadzwyczajne z powodu choroby, nieszczęśliwego wypadku lub śmierci robotnika. Pomoc lekarska.	
	4	Baraki i domy dla robotników.	
	5	Odszkodowanie robotników wskutek likwidacji przedsiębiorstwa lub redukcji personelu.	
	6	Ubezpieczenie robotników.	
	7	Naturalja i aprowizacja dla robotników.	
	8	Wypłata jednorazowego zasiłku robotnikom i pracownikom zakładów przemysłowych na mocy rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 28 listopada 1918 r.	
	9	Gratyfikacja i odznaczenie robotników.	
	10	Wydajność pracy robotnika leśnego i projekty, dążące do jej podniesienia.	
	11	Wpływ robót leśnych na utrzymanie się większej, lub mniejszej liczby rodzin.	
XVIII		REJESTRACJA STRAT WOJENNYCH I ROZRACHUNEK Z PAŃSTWAMI ROZBIORCZEMI.	
	1	Ogólne przepisy i instrukcje dotyczące rejestracji i szacowania strat wojennych w nieruchomym i ruchomym majątku państwowym.	
	2	Rejestracja i szacowanie strat na skutek działań wojennych i działań okupantów w inwentarzach, ruchomościach, lasach, majątkach i zakładach państwowych lub na skarb przejętych i pozostających pod zarządem państwowym.	

Dział	№	Nomenklatura działów i tutuł akt	UWAGI
	3	Straty w dochodach skarbowych z powodu rozdania majoratów, sprzedaży dóbr i obciążenia dóbr skarbowych długami przez państwa rozbiorcze dla celów polityki kolonizacyjnej lub ogólno-państwowej, wrogiej Polsce.	
	4	Rozrachunek z państwami rozbiorczemi. Długi i zobowiązania Skarbu Państwa Polskiego oraz aktywa Państwa Polskiego.	
	5	Pretensje skarbów zaborczych, gmin, miast, instytucyj społecznych i osób prywatnych.	
	6	Sekwestr drewna, kolejek, tartaków i innych zakładów przemysłowych wynikły z unieważnienia umów, zawartych przez b. władze okupacyjne lub zaborcze.	
	7	Akta b. władz okupacyjnych.	
XIX.		REJESTRACJA I LIKWIDACJA DÓBR DONACYJNYCH.	
	1.	Ogólne zarządzenia dotyczące rejestracji, zabezpieczenia całości i należytego stanu oraz likwidacji dóbr donacyjnych, tudzież płynących z nich intrat.	
	2	Rejestracja dóbr donacyjnych i ich zajęcie pod zarząd państwowy.	
	3	Przepisanie tytułów własności dóbr donacyjnych w księgach hipotecznych na rzecz Państwa Polskiego.	
	4	Rejestracja zgłoszeń, praw i pretensji osób trzecich do dóbr donacyjnych.	
	5	Sekwestr majątku ruchomego i nieruchomego donatarjuszów w celu zabezpieczenia sum, należnych od donatarjuszów Państwu, instytucjom lub osobom prywatnym.	

Dział	№	Nomenklatura działow i tytuł akt	UWAGI
	6	Odszkodowanie dzierżawców i administratorów poręczających b. dóbr donacyjnych za poczynione w nich nakłady i inwestycje.	
	7	Pretensje donatarjuszów do Państwa Polskiego i rozrachunek z donatarjuszami.	
XX.		PRZYMUSOWY ZARZĄD PAŃSTWOWY.	
	1	Ogólne zarządzenia, dotyczące ustanowienia i wykonywania przymusowego zarządu państwowego oraz zakresu uprawnień i trybu postępowania zarządów państwowych.	
	2	Ustanowienia zarządu państwowego i mianowanie zarządców państwowych.	
	3	Objęcie pod zarząd państwowy wszelkiego rodzaju dóbr nieruchomych i majątku ruchomego.	
	4	Kontrola i sprawozdania rachunkowe z wykonywanego zarządu państwowego.	
XXI.		REGESTRATURA.	
	1	Spis inwentarza i przedmioty inwentarzowe.	
	2	Schematy, wzory, formularze i t. p. druki urzędowe.	
	3	Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Dziennik Ustaw,	

Dział	№	Nomenklatura działów i tytuł akt	UWAGI
		Monitor Polski. Książki i czasopisma zawodowe dla personelu urzędniczego i strażniczego.	
	4	Skorowidz akt.	
	5	Sprawy dotyczące przechowywania akt, ekspedycji listów, opłaty pocztowej i posłańców i t. p.	
XXII.		RÓŻNE.	
	1	Sprawozdania ogólne.	
	2	Sprawy z różnemi urzędami, o ile nie dotyczą działów specjalnych.	
	3	Roboty publiczne i ich organizowanie w lasach.	
	4	Zabezpieczenie, inwentaryzacja i szacowanie zdobyczy wojennej w lasach państwowych.	
	5	Lustracje lasów komunalnych i prywatnych. Sporządzanie i sprawdzanie planów gospodarczych dla lasów komunalnych i prywatnych.	
	6	Zajęcie drewna w lasach komunalnych i prywatnych na mocy ustawy sejmowej z dnia 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drewno budulcowe i opałowe.	
	7	Wnioski różnych władz i urzędów o treści rozmaitej.	
	8	Zaopatrywanie urzędników i straży leśnej.	
	9	Różna korespondencja.	